

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 8ης Σεπτεμβρίου 1999

σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η Γαλλία στην επιχείρηση Stardust Marine

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(1999) 3148]

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2000/513/EK)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο, τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α), Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα, Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 88 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

- (1) Η επιχείρηση μίσθωσης και εκμετάλλευσης σκαφών αναψυχής Stardust Marine (στη συνέχεια «stardust» είναι πρώην θυγατρική της Crédit Lyonnais, η οποία μεταβιβάστηκε το 1995 στο Consortium de Realisations (CDR), δηλαδή στον φορέα ανάληψης των μη αποδοτικών στοιχείων του ενεργητικού της Credit Lyonnais. Η Επιτροπή πληροφορήθηκε τον Ιούνιο του 1997 από καταγγελία ενός ανταγωνιστή της Stardust ότι το κεφάλαιο της τελευταίας είχε αναδιρθωθεί από το CDR και στη συνέχεια η επιχείρηση αυτή πωλήθηκε στην εταιρεία FG Marine με διαδικασία που αμφισβητείται από τον καταγγέλλοντα, ο οποίος είχε επίσης υποβάλει προσφορά αγοράς με υψηλότερη τιμή. Μετά από την ανταλλαγή αλληλογραφίας με τις γαλλικές αρχές και μετά από συνεδρίαση μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και του γαλλικού Υπουργείου Οικονομικών που πραγματοποιήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 1997, η Επιτροπή ενημέρωσε, με επιστολή της 8ης Δεκεμβρίου 1997, τις γαλλικές αρχές για την κίνηση της διαδικασίας βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης. Οι γαλλικές αρχές απάντησαν στις 9 Φεβρουαρίου 1998 και παράλληλα απέστειλαν φάκελο με τα στοιχεία που ζητούσε η Επιτροπή στην επιστολή της για κίνηση της διαδικασίας. Μετά από τη δημοσίευση της ανακοίνωσης της Επιτροπής στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽¹⁾, η Επιτροπή έλαβε στις 7 Μαΐου 1998 επιστολή εκ μέρους της «JMT et associés», η οποία είναι εταιρεία ανήκουσα στο πρώην διευθυντικό στέλεχος της Stardust. Στη συνέχεια, ο καταγγέλλων στην υπόθεση αυτή απέστειλε στην Επιτροπή συμπληρωματικό φάκελο στις 8 Δεκεμβρίου 1998. Η Επιτροπή διαβίβασε αυτά τα πληροφοριακά στοιχεία στις γαλλικές αρχές, οι οποίες με τη σειρά τους διατύπωσαν τα σχόλιά τους με επιστολές της 14ης Οκτωβρίου 1998 και της 17ης Φεβρουαρίου 1999. Μετά από δύο συνεδριάσεις μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής, του Υπουργείου Οικονομικών και του CDR, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 5 και 28 Μαΐου 1999, οι γαλλικές αρχές απέστειλαν στην Επιτροπή δύο συμπληρωματικές επιστολές την 1η και στις 8 Ιουνίου 1999.

⁽¹⁾ ΕΕ C 111 της 9.4.1998, σ. 9.

- (2) Στην επιστολή για κίνηση της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ακόλουθες πράξεις ήταν πιθανό να περιέχουν στοιχεία ενίσχυσης:
- δύο εισφορές σε κεφάλαιο υπέρ της Stardust εκ μέρους της εταιρείας συμμετοχών «Altus finance» της Credit Lyonnais, η οποία κατείχε τη Stardust οι εν λόγω εισφορές πραγματοποιήθηκαν το 1994 και 1995 και ανήλθαν συνολικά σε 153,6 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα,
 - δύο εισφορές σε κεφάλαιο υπέρ του ίδιου δικαιούχου εκ μέρους του CDR, συνολικού ποσού 348,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, το 1996 και το 1997,
 - οι συνθήκες ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης, οι οποίες ενδέχεται να είχαν ως αποτέλεσμα τη χορήγηση ενίσχυσης στον αγοραστή FG Marine.
- (3) Η Επιτροπή υπογράμμισε εξάλλου κατά την κίνηση της παρούσας διαδικασίας ότι άλλες πράξεις, όπως η χορήγηση δανείων ή τρεχουσών προκαταβολών προς την εταιρεία εκ μέρους της Credit Lyonnais μέχρι το 1995, ενδέχεται επίσης να περιέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και, επομένως, να εξεταστούν στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

II

ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ STARDUST ΚΑΙ Η ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

- (4) Η εταιρεία Stardust ειδικεύεται στην εκμετάλλευση πλοίων, και ιδίως σκαφών αναψυχής, λιμένων για ιδιωτικά σκάφη (μαρίνες), καθώς και σε εργασίες μεσιτείας και εμπορικής αντιπροσωπείας ιστιοφόρων, καινούργιων ή μεταχειρισμένων. Κύρια δραστηριότητα της Stardust είναι η πώληση κρουαζιερών σε πλοία χωρίς πλήρωμα (bare boats) των οποίων τη διαχείριση έχει αναλάβει η ίδια τα πλοία αυτά κατέχονται από συνιδιοκτήτες «fquiritaires», οι οποίοι διαθέτουν μερίδια συνιδιοκτησίας (Liquiratsl επί των εν λόγω πλοίων. Η Stardust, η οποία ιδρύθηκε το 1989 με σκοπό την εκμετάλλευση και τη διαχείριση μεγάλων θαλαμηγών κρουαζιέρας, επωφελήθηκε από τις δυνατότητες που προσέφερε ο νόμος «Rons» του 1986, οποίος παρέχει τη δυνατότητα μη φορολόγησης των επενδύσεων που πραγματοποιούνται στα γαλλικά υπερπόντια εδάφη και διαμερίσματα, όπου είναι εγγεγραμμένο ένα μεγάλο μέρος του στόλου σκαφών της Stardust.
- (5) Η δέσμευση της Crédit Lyonnais έλαβε αρχικά τη μορφή δανείων και εγγυήσεων που χορήγησε η τράπεζα SBT-Batif (θυγατρική της Credit Lyonnais). Ελεγχόμενη από το 1994 από την Crédit Lyonnais μέσω της θυγατρικής της Altus Finance, αποτελεί μέρος των στοιχείων του ενεργητικού της Credit Lyonnais που μεταβιβάστηκαν στο CDR στο πλαίσιο του σχεδίου διαχωρισμού του 1995, λόγω της χαμηλής ποιότητάς τους και των προβλεπόμενων ζημιών. Πρέπει να σημειωθεί ότι, ως θυγατρική του CDR, η Stardust εξακολουθούσε να αποτελεί μετά το 1995 και μέχρι την ιδιωτικοποίησή της τμήμα του ομίλου Crédit Lyonnais, καθώς το CDR εξακολουθούσε μέχρι τα τέλη του 1998 να είναι θυγατρική πλήρως ελεγχόμενη από την Crédit Lyonnais, μη συμπεριλαμβανόμενη στις ενοποιημένες καταστάσεις καθώς η Credit Lyonnais απαλλάχθηκε από τις ζημίες της οι οποίες μεταφέρθηκαν στο δημόσιο. Ωστόσο, η διοίκηση της Credit Lyonnais έπαυσε να έχει τον οποιονδήποτε άμεσο ρόλο στη διαχείριση της Stardust μετά τη μεταφορά της στο CDR, λόγω του πλήρους διαχωρισμού της διαχείρισης μεταξύ του CDR και της Credit Lyonnais, σύμφωνα με την απόφαση 95/547/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 1995, για την υπό όρους έγκριση της ενίσχυσης που χορήγησε η Γαλλία στην Credit Lyonnais (2).
- (6) Η Stardust απασχολούσε το 1996 περίπου 160 άτομα και διέθετε συνολικά καθαρή περιουσία σύμφωνα με τον ισολογισμό, ύψους 360 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (3). Ο κύκλος εργασιών της ανερχόταν σε 178 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα το 1995/96 (χρήση 1995/96 που έκλεισε στις 30 Ιουνίου 1996), με σημαντικές ζημίες ύψους 147 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, από τα οποία 72 εκατομμύρια οφειλόταν σε εξαιρετικούς παράγοντες. Οι ζημίες αυτές, που υπερέβαιναν τον κύκλο εργασιών και ακολουθούσαν άλλες πολύ σημαντικές ζημίες της προηγούμενης χρήσης (362 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα), οδήγησαν σε μια κρίσιμη κατάσταση, σε σημείο ώστε να καταστούν αρνητικά τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας (ήτοι -350 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα στις 30 Ιουνίου 1996) καθώς και η καθαρή θέση, από την οποία πρέπει ακόμη να αφαιρεθούν και οι εντός ισολογισμού πολύ σημαντικές υποχρεώσεις έναντι των ιδιοκτητών των πλοίων που διαχειρίζεται η εταιρεία. Μια επιχείρηση που βρίσκεται στη θέση αυτή θα έπρεπε επομένως να τεθεί υπό εκκαθάριση ή, εάν υπήρχαν αξιόπιστες προοπτικές να καταστεί εκ νέου βιώσιμη, να αυξηθεί το κεφάλαιό της, εφόσον η πράξη αυτή μπορούσε πράγματι να εξασφαλίσει ικανοποιητική απόδοση στους μετόχους της.

(2) ΕΕ L 308 της 21.12.1995, σ. 92.

(3) Αριθμητικά στοιχεία στις 30 Ιουνίου 1996, ημερομηνία κλεισίματος της διαχειριστικής χρήσης.

- (7) Σύμφωνα με τις υποβληθείσες από τις αρχές πληροφορίες πριν από την κίνηση της παρούσας διαδικασίας, το CDR προέβη, μετά την εκ μέρους της Επιτροπής έγκριση του σχεδίου ενισχύσεων προς την Crédit Lyonnais με την απόφαση 95/547/EK, σε αύξηση του κεφαλαίου της Stardust σε δύο στάδια. Η πρώτη πράξη έγινε μετά την έκτακτη γενική συνέλευση της 26ης Ιουνίου 1996. Μια πρώτη αύξηση του κεφαλαίου, κατά 259,5 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, αποφασίστηκε στην έκτακτη γενική συνέλευση της 26ης Ιουνίου 1996, και πραγματοποιήθηκε με δύο καταβολές, τον Ιούνιο του 1996 (τα δύο τρίτα) και τον Μάρτιο του 1997 (το υπόλοιπο ένα τρίτο), αντίστοιχα. Μια δεύτερη αύξηση κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε κατόπιν της έκτακτης γενικής συνέλευσης της 5ης Ιουνίου 1997 και ανήλθε σε 89 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Τις δύο αυτές αυξήσεις του κεφαλαίου, που ανέρχονται έτσι σε 348,5 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, κάλυψε αποκλειστικά το CDR. Επισημαίνεται ότι καμία από τις δύο αυτές πράξεις δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή, η οποία δεν ενημερώθηκε ούτε για την πραγματοποίηση και τα αποτελέσματα των δύο έκτακτων γενικών συνελεύσεων.
- (8) Με τις δύο αυτές πράξεις ολοκληρώθηκαν δύο αυξήσεις του κεφαλαίου, πριν από τη μεταβίβαση της Stardust στο CDR και πριν από την απόφαση 95/547/EK, οι οποίες είχαν καλυφθεί από την Altus Finance, με κεφαλαιοποίηση χρεών, τον Οκτώβριο του 1994 και τον Απρίλιο του 1995, αντίστοιχα, και ανέρχονταν σε 156,3 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Ούτε οι δύο αυτές πράξεις είχαν κοινοποιηθεί τότε στην Επιτροπή. Επίσης, από τις πληροφορίες που υπέβαλαν στην Επιτροπή οι αρχές προκύπτει ότι και άλλα μέτρα οικονομικής στήριξης της Stardust ενδέχεται να ενείχαν στοιχεία ενίσχυσης, όπως ορισμένα δάνεια από εταιρείες του ομίλου Crédit Lyonnais και μια άτοκη τρέχουσα προκαταβολή μετόχου τον Ιούνιο του 1995.
- (9) Μετά την τελευταία πράξη ανακεφαλαιοποίησης τον Ιούνιο του 1997, το CDR πώλησε τη συμμετοχή του στην εταιρεία Stardust, ήτοι 99,99 % του κεφαλαίου, στην επιχείρηση FG Marine, έναντι ποσού 2 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων. Η πώληση αυτή πραγματοποιήθηκε χωρίς ανοικτή πρόσκληση υποβολής προσφορών. Σύμφωνα με τις αρχές, η διαδικασία που ακολουθήθηκε συνίστατο σε πραγματοποίηση επαφών με 20 περίπου δυνητικούς αγοραστές. Κατά τις 20 αυτές επαφές, οι επτά ενδιαφερόμενοι ζήτησαν να έχουν πρόσβαση στο σχετικό φάκελο. Τρεις από αυτούς εκδήλωσαν την πρόθεση αγοράς μεμονωμένων στοιχείων του ενεργητικού, ενώ τρεις άλλες επιχειρήσεις υπέβαλαν πραγματική και τεκμηριωμένη προσφορά εξαγοράς του κεφαλαίου της εταιρείας Stardust. Η πώληση, σύμφωνα με τις αρχές, έγινε στην FG Marine, της οποίας η προσφορά υπερέβαινε κατά 40 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα περίπου την επόμενη καλύτερη προσφορά (από προσφέροντα που αναζήτησε η τράπεζα-σύμβουλος).
- (10) Κατά την κίνηση της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή θεώρησε ότι για την πώληση της Stardust δεν τηρήθηκαν οι αρχές με τις οποίες διασφαλίζεται ότι επρόκειτο για μία διαδικασία ανοικτή, διαφανή και μη εισάγουσα διακρίσεις, όπως όρισε τις εν λόγω αρχές η Επιτροπή στην XXIIIη έκθεσή της για την πολιτική ανταγωνισμού⁽⁴⁾, και οι οποίες επιτρέπουν να αποκλειστεί κάθε υποψία χορήγησης ενίσχυσης. Πρέπει επίσης να εξεταστούν οι λόγοι για τους οποίους οι αρχές απέρριψαν την υποβληθείσα — χωρίς να ζητηθεί — προσφορά εξαγοράς ύψους 15 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων εκ μέρους του καταγγέλλοντα, παρότι το προσφερόμενο τίμημα ήταν κατά πολύ υψηλότερο από την επιλεγείσα προσφορά της FG Marine. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή περιέλαβε στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας και την εξέταση των συνθηκών ιδιωτικοποίησης της Stardust.

III

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

- (11) Στην απαντητική τους επιστολή της 8ης Φεβρουαρίου 1999, οι αρχές υποστήριξαν την άποψη ότι οι πράξεις που πραγματοποίησε η Altus Finance σχετικά με τη Stardust, πριν από τη μεταφορά της συμμετοχής στο CDR, έλαβαν χώρα σε κανονικές συνθήκες επενδυτή της αγοράς και ότι, δεδομένου ότι καλύπτονται από την απόφαση 95/547/EK για την Credit Lyonnais, δεν περιέχουν κανένα στοιχείο ενίσχυσης. Οι γαλλικές αρχές θεωρούν ότι οι πράξεις αύξησης του κεφαλαίου εκ μέρους του CDR μετά την ανάληψη της Stardust ήταν σύμφωνες με την απόφαση 95/547/EK.
- (12) Εξάλλου, οι γαλλικές αρχές υπογράμμισαν ότι οι αυξήσεις κεφαλαίου της Stardust εκ μέρους του CDR, οι οποίες συνίσταντο σε μετατροπές απαιτήσεων σε κεφάλαιο, δεν οδήγησαν σε συμπληρωματικές εισφορές κεφαλαίων και ότι το CDR προέβη στην πράξη αυτή με σκεπτικό παρεμφερές με εκείνο ενός ιδιώτη επενδυτή. Σύμφωνα πάντα με τις γαλλικές αρχές, το CDR επιδίωξε με τον τρόπο αυτό να ελαχιστοποιήσει το σχετικό κόστος για τον κρατικό προϋπολογισμό.

⁽⁴⁾ Βλέπε XXIII η έκθεση για την πολιτική ανταγωνισμού, τμήμα 403, σ. 276. Οι αρχές στις οποίες αναφέρεται η Επιτροπή στην έκθεση αυτή είχαν προηγουμένως κοινοποιηθεί στις γαλλικές αρχές με επιστολή που απέστειλε στις 14 Ιουλίου 1993 ο γενικός διευθυντής της ΓΔ IV (Ανταγωνισμός).

- (13) Όπως είχαν ήδη υποστηρίξει και πριν από την κίνηση της παρούσας διαδικασίας, οι αρχές αιτιολόγησαν τις αυξήσεις κεφαλαίου εκ μέρους του CDR υπογραμμίζοντας ότι το κόστος εκκαθάρισης της Stardust θα ήταν πολύ υψηλότερο. Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, απέστειλαν την ακόλουθη κατάσταση με το κόστος εκκαθάρισης που θα επιβάρυνε το CDR:
- ζημίες από απαιτήσεις ύψους 228 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων του CDR έναντι της επιχείρησης,
 - ζημίες από απαιτήσεις ύψους 180 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων του CDR έναντι των επενδυτών-κατόχων μεριδίων (quirats) και από απαιτήσεις ύψους 60 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων έναντι συνιδιοκτητών πλοίων που διαχειρίζεται η Stardus,
 - ζημίες από εγγυήσεις ύψους 172, 2 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων από συμβάσεις με τους συνιδιοκτήτες, των οποίων οι υποχρεώσεις μεταφέρθηκαν στο CDR.
- (14) Επίσης, οι γαλλικές αρχές θεώρησαν ότι, εκ των πραγμάτων αν όχι εκ του νόμου, η εκκαθάριση θα είχε αφαιρέσει πρακτικά από το CDR κάθε πιθανότητα είσπραξης των οφειλόμενων ποσών στο πλαίσιο δεκαπέντε περίπου υπό εξέλιξη δικαστικών διαδικασιών που κινήθηκαν, αμέσως ή εμμέσως, κατά του παλαιού διευθυντικού στελέχους και συμμετόχου της Stardust, του κ. Tissier. Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, οι γαλλικές αρχές υπογράμμισαν ότι ήταν απαραίτητο να εξακολουθήσει να υφίσταται η επιχείρηση ώστε να συνεχιστούν με ευνοϊκούς όρους οι ήδη διεξαγόμενες δικαστικές διαδικασίες επίλυσης διαφορών.
- (15) Οι αρχές υποστήριξαν ότι η διαφαινόμενη ανάκαμψη και ανασυγκρότηση της επιχείρησης αιτιολογούσε την — από οικονομική άποψη — ορθότητα των αυξήσεων του κεφαλαίου της Stardust. Τόνισαν επίσης ότι, ακόμη και αν η Επιτροπή θεωρούσε τις εν λόγω εισφορές κεφαλαίου ως ενισχύσεις, οι εισφορές αυτές θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις συμβιβασίμου με την κοινή αγορά οι οποίες προβλέπονται στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στη διάσωση και στην αναδιάρθρωση των προβληματικών επιχειρήσεων⁽⁵⁾. Υποστήριξαν ιδίως ότι τα ληφθέντα μέτρα συνδέονταν με σχέδιο αναδιάρθρωσης της επιχείρησης το οποίο διασφάλιζε την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά της, ότι η πράξη δεν επέφερε στρεβλώσεις ανταγωνισμού αντίθετες προς το κοινό συμφέρον και ότι η τυχόν διαπιστωθείσα ενίσχυση ήταν ανάλογη προς το κόστος και τα οφέλη της αναδιάρθρωσης.
- (16) Εξάλλου, οι γαλλικές αρχές διευκρίνισαν εκ νέου τις προϋποθέσεις με τις οποίες η Stardust πωλήθηκε στην επιχείρηση FG Marine και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω εκχώρηση έγινε μέσω ανοικτής διαδικασίας υποβολής προσφορών, στην οποία κάθε σημαντικός φορέας αυτού του τομέα δραστηριότητας μπορούσε να συμμετάσχει. Υπενθύμισαν τις πρακτικές άμεσης αναζήτησης που χρησιμοποίησε το CDR για την ανεύρεση δυνητικών υποψηφίων, τις οποίες είχαν προηγουμένως κοινοποιήσει και τις οποίες η Επιτροπή παρουσίασε στην ανακοίνωση περί έναρξης της παρούσας διαδικασίας· έτσι, η τράπεζα-σύμβουλος του CDR ήρθε σε επαφή με 20 ενδιαφερόμενους, εκ των οποίων οι δέκα περίπου ήταν ξένες επιχειρήσεις ή γαλλικές θυγατρικές ξένων ομίλων. Οι αρχές υποστήριξαν ότι τα κριτήρια πώλησης ανταποκρίνονταν σε συνήθη πρακτική της αγοράς και ότι η τιμή πώλησης δεν ήταν το μόνο κριτήριο σε περιπτώσεις που υπήρχαν στοιχεία εκτός ισολογισμού, όπως ασφάλειες ή κίνδυνοι από αναμενόμενες δικαστικές αποφάσεις. Οι αρχές έκριναν ότι υπήρχε πραγματικός δεσμός υπό μορφή, αν όχι αθέμιτης συνεργασίας, τουλάχιστον αντικειμενικής σύμπτωσης συμφερόντων, μεταξύ του ανταγωνιστή της Stardust που υπέβαλε καταγγελία στην Επιτροπή και του πρώην μέλους της διοίκησης της επιχείρησης, του κ. Tissier. Θεώρησαν ότι τα συμφέροντα αυτά δεν συνέπιπταν με εκείνα της Stardus, αλλά αντίθετα αποσκοπούσαν στην εξαφάνιση της επιχείρησης από την αγορά.
- (17) Οι αρχές απέστειλαν διευκρινίσεις σχετικά με το χρονοδιάγραμμα πώλησης της επιχείρησης: η τράπεζα-σύμβουλος του CDR όρισε ως προθεσμία για την κατάθεση των προσφορών την 19η Φεβρουαρίου 1997· στις 6 Μαρτίου 1997 υπεγράφη πρωτόκολλο εκχώρησης (υπό την αναβλητική αίρεση της υπουργικής έγκρισης) με τον αγοραστή και, τέλος, στις 12 Μαρτίου το CDR υπέβαλε στο Υπουργείο Οικονομικών αίτηση για χορήγηση έγκρισης. Ο καταγγέλλων απέστειλε καθυστερημένα (2 Απριλίου) επιστολή επαφής ενόψει υποβολής προσφοράς. Στις 4 Απριλίου, ο σύμβουλος του καταγγέλλοντα απηύθυνε στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών επιστολή στην οποία τόνιζε ότι ήταν εξουσιοδοτημένος να εξετάσει τις ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν έναντι των εμπορικών πρακτικών της Stardust· σύμφωνα με τις γαλλικές αρχές, αυτό αποτελεί απόδειξη της εχθρικής στάσης του καταγγέλλοντα. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών χορήγησε την έγκρισή του στις 14 Απριλίου ενώ η συγκεκριμένα προσφορά του καταγγέλλοντα απεστάλη στο CDR στις 16 Απριλίου 1997 και συνοδευόταν από προϋποθέσεις τις οποίες σήμερα αμφισβητεί ο καταγγέλλων (αυξήσεις του κεφαλαίου της επιχείρησης).

(⁵) ΕΕ C 368 της 23.12.1994, σ. 12.

- (18) Οι αρχές αμφισβήτησαν εξάλλου το ότι τα αναφερόμενα σε επιστολή της 14ης Ιουλίου 1993, την οποία απέστειλε ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού της Επιτροπής, μπορούν να θεωρηθούν ότι αποτελούν νέες υποχρεώσεις και επομένως έκριναν ότι η αναφορά στην επιστολή αυτή στο πλαίσιο της ανακοίνωσης περί κίνησης της παρούσας διαδικασίας ⁽⁶⁾ δεν ήταν ενδεδειγμένη για την εξέταση των πράξεων ιδιωτικοποίησης. Θεώρησαν ως αντίθετο προς το άρθρο 295 της συνθήκης το γεγονός ότι η Επιτροπή έκρινε κατά τεκμήριο παράνομες πράξεις οι οποίες είναι επιπλέον σύμφωνες με τη συνήθη πρακτική της αγοράς.
- (19) Οι αρχές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι διάφορες πράξεις που αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας δεν περιείχαν κανένα στοιχείο κρατικής ενίσχυσης και ότι για το λόγο αυτό δεν, συνέτρεχε, αντίθετα με ό,τι είχε συμπεράνει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της περί έναρξης της παρούσας διαδικασίας, υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.

IV

ΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (20) Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή έλαβε σχόλια από την εταιρεία «JMT et associes», συσταθείσα από το πρώην διευθυντικό στέλεχος της επιχείρησης, τον κ. Tissier, τον οποίο το CDR απομάκρυνε το 1995 από τη διεύθυνση της Stardust και ο οποίος είναι διάδικος σε πολλές διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων με το CDR και τη Stardust. Ιδιαίτερα, αμφισβήτησε τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης της Stardust — τους οποίους έκρινε ως εισάγοντες διακρίσεις — και απέστειλε στην Επιτροπή πολυάριθμα έγγραφα προς στήριξη των ισχυρισμών του αυτών [βλέπε τμήμα V σημείο iii)].
- (21) Η Επιτροπή έλαβε επίσης, στις 8 Δεκεμβρίου 1998, συμπληρωματικές παρατηρήσεις από καταγγέλλοντα, τις οποίες στη συνέχεια διαβίβασε στις γαλλικές αρχές που απάντησαν με σχετική επιστολή του Φεβρουαρίου 1999. Οι παρατηρήσεις αυτές περιλαμβάνουν επίσης συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία για τους όρους ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης, οι οποίοι περιγράφονται στη συνέχεια:

V

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΕΤΡΩΝ

i) Χρηματοδότηση της επιχείρησης από τον όμιλο Credit Lyonnais πριν από την ανάληψή της από το CDR

- (22) Πρέπει κατά πρώτο λόγο να σημειωθεί ότι οι ενισχύσεις που ενδεχομένως περιλαμβάνονται στις χρηρηγήθεισες πριν από το 1995 χρηματοδοτήσεις της Stardust από τον όμιλο Credit Lyonnais, μέσω της εταιρείας της συμμετοχών Altus, δεν επιτρέπονται βάσει των αποφάσεων της Επιτροπής 95/547/ΕΚ και 98/490/ΕΚ σχετικά με τις χορηγήθεισες από τη Γαλλία ενισχύσεις στον όμιλο Credit Lyonnais: δικαιούχος είναι η Stardust και όχι η τράπεζα. Το γεγονός ότι, ενδεχομένως, τέτοιου είδους ενισχύσεις προκάλεσαν στη συνέχεια ζημιές για την Credit Lyonnais, οι οποίες καλύφθηκαν από το κράτος στο πλαίσιο του σχεδίου διάσωσης και αναδιάρθρωσης της τράπεζας, δεν τους αφαιρεί το χαρακτήρα ενίσχυσης προς την επιχείρηση Stardust, δεδομένου ότι η Credit Lyonnais δεν αποτελεί την οντότητα που επωφελήθηκε από την ενίσχυση στη Stardust, αλλά εκείνη μέσω της οποίας χορηγήθηκε η ενίσχυση αυτή ⁽⁷⁾. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ενέκρινε ενίσχυση της οποίας την ύπαρξη αγνοούσε: οι διαδικασίες για την Credit Lyonnais, οι οποίες οδήγησαν στις αποφάσεις του Ιουλίου 1995 και του Μαΐου 1998, αφορούσαν τις ενισχύσεις στην τράπεζα και τις επακόλουθες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που διαπιστώθηκαν στον τραπεζικό τομέα. Εξάλλου, οι εν λόγω ενισχύσεις αναλύονται στο πλαίσιο στο οποίο χορηγήθηκαν, και όχι εκ των υστέρων: εάν η Credit Lyonnais δεν είχε αντιμετωπίσει τις δυσχέρειες που οδήγησαν στη λήψη των δύο προαναφερθεισών αποφάσεων της Επιτροπής, τα μέτρα στήριξης που είχε λάβει προηγουμένως υπέρ επιχειρήσεων όπως, η Stardust δεν θα λάμβαναν το χαρακτήρα ενίσχυσης.

⁽⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 4.

⁽⁷⁾ Σύμφωνα με τη νομολογία σε θέματα κρατικών ενισχύσεων, οι πόροι μιας δημόσιας επιχείρησης όπως η Credit Lyonnais είναι κρατικοί πόροι κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης.

- (23) Οι τυχόν προκληθείσες από τις ενισχύσεις αυτές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, οι οποίες για το λόγο αυτό πρέπει να εξεταστούν, είναι στρεβλώσεις στο επίπεδο της Stardust και παράγουν τα αποτελέσματά τους στον τομέα των σκαφών αναψυχής. Πρέπει επομένως να γίνει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στη Stardust πριν από το 1995 και των ενισχύσεων που εγκρίθηκαν υπέρ της Credit Lyonnais. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή συμπεριέλαβε στην κινηθείσα διαδικασία την εξέταση των αυξήσεων κεφαλαίου που πραγματοποίησε πριν από το 1995 η Altus Finance (η εταιρεία συμμετοχών της Crédit Lyonnais), υπενθυμίζοντας ότι σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου οι ενισχύσεις πρέπει να εξετάζονται σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους.
- (24) Η Επιτροπή δεν δύναται επομένως να δεχθεί το επιχειρήμα των γαλλικών αρχών, σύμφωνα με το οποίο τα εν λόγω προγενέστερα του 1995 μέτρα καλύπτονταν από την απόφαση 95/547/ΕΚ σχετικά με την Crédit Lyonnais.
- (25) Η Επιτροπή, για να εκτιμήσει εάν τα μέτρα χρηματοδότησης υπέρ της Stardust περιέχουν στοιχεία ενίσχυσης, εξετάζει όχι τη σημερινή κατάσταση, όπου το ιδιαίτερα αρνητικό αποτέλεσμα αυτών των χρηματοδοτήσεων είναι γνωστό, αλλά το πλαίσιο στο οποίο η Crédit Lyonnais χορήγησε τις χρηματοδοτήσεις αυτές, πριν από το 1995. Από την αρχή της εταιρικής σχέσης μεταξύ της θυγατρικής της Credit Lyonnais SBT (η οποία μετά τη μεταβίβασή της στη δομή διαχωρισμού μετονομάστηκε σε CDR-créances) και της Stardust, η Credit Lyonnais ήταν η αποκλειστική τράπεζα της εταιρείας. Η εταιρική αυτή σχέση έλαβε διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης και έμμεσης χορήγησης δανείων, ιδίως υπό μορφή χρηματοδοτήσεων εκ μέρους της SBT προς επενδυτές που επιθυμούσαν να αποκτήσουν μερίδια συμμετοχής στα διαχειριζόμενα από την Altus πλοία, ή υπό μορφή εγγυήσεων χρηματοδότησης των επενδύσεων αυτών. Η πρακτική αυτή περιέκλειε ιδιαίτερους κινδύνους καθότι με τον τρόπο αυτό η SBT αναλάμβανε το σύνολο των τραπεζικών κινδύνων και μεγάλο μέρος των εκτός ισολογισμού κινδύνων της επιχείρησης. Συνεπαγόταν χρηματοδοτικά ανοίγματα της SBT όχι μόνον έναντι της Stardust, αλλά και έναντι των κατόχων μεριδίων στα υπό διαχείριση πλοία. Μια τέτοια ανάληψη κινδύνων θα οδηγούσε σε σύγκρουση συμφερόντων σε περίπτωση διακοπής των συμβάσεων διαχείρισης για λόγους εκκαθάρισης: σε περίπτωση διαφοράς με τους μετόχους, τους πιστωτές και τους κατόχους μεριδίων συμμετοχής, η SBT, δηλαδή ο πιστωτής της επιχείρησης και εγγυητής των κατόχων μεριδίων συμμετοχής, θα παρουσίαζε ζημιές σε δύο επίπεδα. Το γεγονός αυτό οδήγησε την SBT στο να υιοθετήσει μια πολιτική φυγής προς τα εμπρός και μόνιμη στήριξη ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο αυτό σε περίπτωση πτώχευσης της επιχείρησης. Τούτο επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με τις ίδιες τις γαλλικές αρχές, μια τέτοια θέση αποκλειστικού χρηματοδότη, την οποία «κληρονόμησε» το CDR, συνεπαγόταν σύμφωνα με τη γαλλική νομοθεσία την κάλυψη των υποχρεώσεων εκ μέρους της Credit Lyonnais και του διαδόχου της CDR σε περίπτωση εκκαθάρισης της επιχείρησης.
- (26) Μια τέτοια συμπεριφορά δεν συμβιβάζεται με τη συνήθη — από άποψη προληπτικής εποπτείας — πρακτική μιας τράπεζας. Συγκεκριμένα, το γεγονός αυτό θα έπρεπε να οδηγήσει την Credit Lyonnais στο να περιορίσει το χρηματοδοτικό της άνοιγμα έναντι της επιχείρησης και, από την εμφάνιση των πρώτων ήδη ενδείξεων κινδύνου, να αυξήσει τις προβλέψεις για κινδύνους και να επιδιώξει να μειώσει, αν όχι να κλείσει, το χρηματοδοτικό της άνοιγμα. Από την ανάλυση της συμπεριφοράς της προκύπτει ότι συνέβη ακριβώς το αντίθετο, και ότι οι δυσχέρειες της Stardust οδήγησαν την Crédit Lyonnais στο να αυξήσει το άνοιγμά της έναντι της Stardust, λόγω ιδίως της κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων στην οποία είχε περιέλθει. Η συνεχής και μόνιμη αυτή στήριξη οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν πρόκειται για μεμονωμένο διαχειριστικό σφάλμα της τράπεζας αλλά για συνεχή και σκόπιμη πρακτική πλαισίωσης της αναπτυξιακής πορείας της επιχείρησης, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη χρηματοδότηση της Stardust με όρους ευνοϊκότερους σε σχέση με εκείνους που η επιχείρηση αυτή θα επιτύγχανε από ιδιωτικές τράπεζες στην αγορά. Μέχρι τα τέλη του 1994, η σταθερή αυτή στήριξη εκδηλωνόταν μέσω της αδιάκοπης εμπιστοσύνης με την οποία η τράπεζα περιέβαλε την επιχείρηση και τον τρόπο διοίκησής της.
- (27) Πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα μόνιμα μέτρα στήριξης της επιχείρησης εκ μέρους του ομίλου Crédit Lyonnais, πριν μάλιστα από την αναδιάρθρωση κεφαλαίου του 1994, δεν είχαν το χαρακτήρα χρηματοδοτικής συνδρομής την οποία θα είχε παράσχει μια ιδιωτική τράπεζα που δραστηριοποιείται σε συνθήκες οικονομίας της αγοράς. Η Επιτροπή, για να προσδιορίσει το χαρακτήρα ενίσχυσης μιας πράξης χρηματοδότησης από κρατικούς πόρους όπως συμβαίνει στην υπό εξέταση περίπτωση, εφαρμόζει την αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς⁽⁸⁾ και συμπεραίνει ότι πρόκειται για κρατική ενίσχυση εάν δεν τηρείται η αρχή αυτή, δηλαδή εάν ένας ιδιώτης επενδυτής, σε παρόμοιες συνθήκες, θα αποφάσιζε να μην χορηγήσει τέτοιου είδους χρηματοδοτήσεις στην επιχείρηση. Η παρασχεθείσα στήριξη εξέρχεται των ορίων της αναμενόμενης συνετής συμπεριφοράς ενός τραπεζίτη και συνιστά κρατική ενίσχυση, καθότι οι πόροι του δημοσίου που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο αυτής της στήριξης, μέσω της Credit Lyonnais, ήταν κρατικοί πόροι κατά την έννοια του άρθρου 87 της συνθήκης.

(8) Βλέπε ιδίως την ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη (EE C 307 της 13.11.1993, σ. 3).

(28)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ CREDIT LYONNAIS (ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ CDR ⁽¹⁾ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΜΗ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΟ 1995

(σε εκατομμύρια FF)

	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	31.6.1997
Συμμετοχή στη Stardust (εκατοστιαίο ποσοστό)	8 27 %	44 52 %	156 83 %	324 99 %	496
Τρεχούμενος λογαριασμός Δάνεια στη Stardust	320	410	127 225	228	0
Επιμέρους σύνολο	328	454	508	552	496
Υποχρεώσεις εκτός ισολογισμού Μη καταβεβλημένο κεφάλαιο	42	117	162	181 83	181
Σύνολο	370	571	670	816	677

⁽¹⁾ Το CDR ήταν, μέχρι τα τέλη του 1998, θυγατρική ελεγχόμενη κατά 100 % από την Credit Lyonnais.

Πηγή: γαλλικές αρχές.

- (29) Οι γαλλικές αρχές διαβίβασαν εξάλλου στην Επιτροπή απόσπασμα του βιβλίου «Μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα» του ομίλου Altus Finance, το οποίο αφορούσε την περίπτωση Stardust. Σύμφωνα με το απόσπασμα αυτό, το χρηματοδοτικό άνοιγμα της Altus Finance έναντι της επιχείρησης ήταν υψηλότερο και από το αναφερόμενο στον παραπάνω πίνακα 1 ποσό, καθότι ανερχόταν σε 775 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα στις 31 Δεκεμβρίου 1994, λόγω της ύπαρξης, πέραν των απαιτήσεων και υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στον πίνακα 1, σημαντικών εκτός ισολογισμού κινδύνων που αφορούν τον εν λόγω πελάτη. Δεν είναι γνωστό το σύνολο του ισολογισμού στις 30 Δεκεμβρίου 1994, καθότι η εταιρική χρήση έκλεισε στις 30 Ιουνίου 1995. Κατά την ημερομηνία αυτή, το σύνολο του ισολογισμού ήταν 359 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, έναντι 334 εκατομμυρίων στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Επομένως, από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το επίπεδο των κινδύνων που ανέλαβε η Credit Lyonnais έναντι της επιχείρησης αυτής ήταν τουλάχιστον το διπλάσιο από το σύνολο του ισολογισμού της.
- (30) Σύμφωνα με τις υποβληθείσες από τις γαλλικές αρχές πληροφορίες, όλες οι διαπιστωθείσες στις 30 Ιουνίου 1995 πιστώσεις του CDR, ύψους 348 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (δηλαδή σχεδόν το ποσό των 352 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων στις 31 Δεκεμβρίου 1995, βλέπε πίνακα 1), υπήρχαν ήδη κατά τη στιγμή της μεταβίβασης της Stardust στη δομή διαχωρισμού. Η πρώτη πράξη εισφοράς κεφαλαίου εκ μέρους της Credit Lyonnais μέσω της εταιρείας συμμετοχών Altus πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 1994, και συνίστατο στην ενσωμάτωση στο κεφάλαιο της επιχείρησης πιστώσεων ύψους 37 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων που η Crédit Lyonnais κατείχε, μέσω της SBT, έναντι της εν λόγω επιχείρησης. Η αύξηση αυτή κεφαλαίου έλαβε χώρα μετά από την ελλειμματική χρήση του 1993. Λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης, οι λογαριασμοί δεν έκλεισαν στις 31 Δεκεμβρίου 1994 και η εταιρική χρήση παρατάθηκε κατά έξι μήνες· στο τέλος της περιόδου αυτής η διαπιστωθείσα ζημία υπερέβαινε τα 300 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, εκ των οποίων τα 200 εκατομμύρια αντιπροσώπευαν έκτακτα αποτελέσματα.
- (31) Οι αρχές τόνισαν ότι αυτή η αύξηση κεφαλαίου χορηγήθηκε στη Stardust στο πλαίσιο σχεδίων της παλαιάς διεύθυνσης της επιχείρησης με την εταιρεία Swedish American Lines (SAL). Βάσει των επιχειρηματικών σχεδίων που κατάρτισε το γραφείο συμβούλων ASA, κατά την ανάληψη της Jet Sea και της ATM (σχέδιο που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή), οι προοπτικές κερδοφορίας της επιχείρησης ήταν θετικές. Σύμφωνα ωστόσο με τις γαλλικές αρχές, η κατάσταση της επιχείρησης «επιδεινώθηκε το 1994, έτος κατά το οποίο ο κ. Tissier συνέχισε τις παρακινδυνευμένες πράξεις διαφοροποίησης». Επιπλέον, όπως τονίζουν οι γαλλικές αρχές, «η παλαιά διεύθυνση (δηλαδή πριν από την τοποθέτηση νέας διεύθυνσης εκ μέρους του CDR το 1995) δεν είχε καταστρώσει εμπορική στρατηγική και δεν είχε προβεί σε εξορθολογισμό των δομών της επιχείρησης ώστε να διασφαλιστεί η αποδοτική εκμετάλλευση των πλοίων». Οι αρχές υπογράμμισαν εξάλλου ότι κατά τη στιγμή της ανάληψης του ελέγχου της επιχείρησης εκ μέρους της Altus (τέλη 1994) από διεξαγόμενο την περίοδο εκείνη εξωτερικό έλεγχο προέκυπτε ανάγκη κάλυψης απαιτήσεων ύψους 203 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, η οποία στη συνέχεια καταλογίστηκε στους λογαριασμούς της εταιρικής χρήσης της 30ής Ιουνίου 1995 και επιδείνωσε τις ζημιές της επιχείρησης. Σε επιστολή που απηύθυναν στην Επιτροπή στις 17 Φεβρουαρίου 1999, οι γαλλικές αρχές κατέληγαν στο συμπέρασμα ότι οι ζημιές της επιχείρησης και οι αναγκαίες στη συνέχεια αυξήσεις κεφαλαίου οφείλονται στην προηγούμενη διαχείριση της Stardust.

- (32) Φαίνεται επομένως ότι, κατά τη γνώμη των αρχών, η διαχείριση της εταιρείας δεν ήταν η δέουσα πριν από το 1995, παρά τον αισιόδοξο χαρακτήρα των προβλέψεων της εποχής εκείνης. Η Επιτροπή σημειώνει εξάλλου ότι το 1994 η εταιρεία Stardust βρισκόταν ήδη σε κρίσιμη κατάσταση (βλέπε πίνακα 2), όπως αποδεικνυόταν από τον πραγματοποιηθέντα στα τέλη του 1994 εξωτερικό έλεγχο, ότι οι εν λόγω πράξεις συμπληρωματικών τραπεζικών πιστώσεων και εισφορών κεφαλαίου δεν παρουσίαζαν, δεδομένης της κρίσιμης κατάστασης της επιχείρησης, καμία προοπτική απόδοσης που θα μπορούσε να ικανοποιήσει έναν ιδιώτη επενδυτή και ότι πιθανότατα το μεγαλύτερο μέρος των ποσών αυτών δεν επρόκειτο να επιστραφεί. Δεν υπάρχει επομένως λόγος να θεωρηθεί, με βάση τα προαναφερθέντα, ότι η ανάληψη συμπληρωματικών κινδύνων έναντι της επιχείρησης, υπό μορφή αύξησης των δανειοδοτήσεων (τα οποία υπερβαίνουν τα 100 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, βλέπε πίνακα 1) και αύξησης κεφαλαίου το 1994, ανταποκρινόταν στην αναμενόμενη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επενδυτή.
- (33) Κατά τις συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες στις 5 και στις 28 Μαΐου 1999, και σε επιστολή της 1ης Ιουνίου 1999, οι γαλλικές αρχές αμφισβήτησαν εκ νέου κάθε χαρακτήρα ενίσχυσης της πράξης αυτής, η οποία, σύμφωνα πάντα με τις γαλλικές αρχές, ήταν την περίοδο εκείνη πλήρως δικαιολογημένη από την άποψη του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς, λαμβανομένου υπόψη του φιλόδοξου επιχειρηματικού σχεδίου της Stardust και των ευνοϊκών προοπτικών της αγοράς σκαφών αναψυχής. Η Επιτροπή δεν είναι ωστόσο σε θέση να δεχθεί το επιχείρημα αυτό: κατά τις προαναφερθείσες συνεδριάσεις, τόνισε ότι κατά την άποψη της καμία συνεντός ενεργούσα ιδιωτική τράπεζα και καμία εταιρεία επιχειρηματικού κεφαλαίου δεν θα αναλάμβανε κινδύνους υπερδιπλάσιους του συνόλου του ισολογισμού της ίδιας και της αυτής επιχείρησης, ακόμη και στην περίπτωση μιας αποδοτικής και υπό ορθή διαχείριση λειτουργούσας επιχείρησης. Οι γαλλικές αρχές, οι οποίες κλήθηκαν από την Επιτροπή να παρουσιάσουν — προς στήριξη του επιχειρήματός τους — παραδείγματα ανάληψης παρόμοιων κινδύνων εκ μέρους ιδιώτη επενδυτή, δεν ήταν σε θέση να το πράξουν.
- (34) Οι αρχές υπογράμμισαν, ιδίως στην επιστολή τους της 1ης Ιουνίου 1999, ότι η καταστροφική από χρηματοοικονομική άποψη έκβαση των αναληφθεισών χρηματοπιστωτικών δεσμεύσεων εκ μέρους του ομίλου Crédit Lyonnais οφειλόταν σε απάτες:
- κατά την εξαγορά της εταιρείας Jet Sea το 1993, η οποία όπως αποδείχθηκε δεν διέθετε 170 αλλά μόνον 30 πλοία, υπόθεση για την οποία ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του Εφετείου της Φλόριδας,
 - σε συμφωνία με την αμερικανο-σοουηδική εταιρεία SAL, η οποία αποδείχθηκε σε αντίθεση με ό,τι οριζόταν στη συμφωνία συνεργασίας με τη Stardust — ότι δεν ήταν θυγατρική της ξενοδοχειακής εταιρείας Carlson Radison, γεγονός που παρεμπόδισε την υλοποίηση αυτής της συμφωνίας,
 - [...] (*).
- Στη βάση αυτή, οι αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η τράπεζα εξαπατήθηκε σοβαρά, μεταξύ άλλων μέσω της κατάρτισης ψευδών ισολογισμών και ότι η Stardust δεν ήταν ο πραγματικός δικαιούχος των χορηγηθέντων ποσών.
- (35) Χωρίς να αμφισβητεί την πιθανότητα διάπραξης απατών αυτού του είδους, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να αποφανθεί για τον πραγματικό χαρακτήρα των ζημιών που υπέστη η Stardust, ο προσδιορισμός των οποίων εναπόκειται ενδεχομένως στη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων. Σε ένα τέτοιο ωστόσο ενδεχόμενο, οι απάτες αυτές δεν θα τροποποιούσαν την άποψη της Επιτροπής για το χαρακτήρα ενίσχυσης των υπό εξέταση πράξεων: εάν οι εν λόγω απάτες αύξησαν τις ζημιές της Credit Lyonnais και στη συνέχεια εκείνες των CDR από τη διαχείριση της Stardust, εντούτοις δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση το μη συνετό χαρακτήρα των χρηματοδοτήσεων που χορήγησε η Credit Lyonnais στην επιχείρηση: από τη στιγμή που η Crédit Lyonnais αναλάμβανε υπό μορφή δανείων και εγγυήσεων κινδύνους υπερδιπλάσιους του ισολογισμού της Stardust, ήταν αναμενόμενο να βρεθεί εκτεθειμένη όχι μόνο σε περίπτωση συνήθων οικονομικών δυσχερειών της επιχείρησης, που θα μπορούσαν π.χ. να οφείλονται σε αντιστροφή της τάσης της αγοράς, αλλά επίσης σε έκτακτα γεγονότα, όπως αυτό το είδος των περιπτώσεων απάτης.
- (36) Το γεγονός ότι η παρέμβαση του κράτους επέτρεψε, ενδεχομένως, να καλυφθούν οι ζημιές που απορρέουν από τέτοιου είδους απάτες, δεν αφαιρεί τίποτε από το χαρακτήρα ενίσχυσης αυτών των παρεμβάσεων: στο σύνθηδες πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, οι επιχειρήσεις οφείλουν να αντιμετωπίζουν οι ίδιες τις χρηματοοικονομικές συνέπειες τέτοιου είδους γεγονότων επί των ιδίων πόρων τους και η μόνη δυνατότητα που έχουν στη διάθεσή τους είναι να προσφύγουν στα δικαστήρια ώστε να αποζημιωθούν για τις συνέπειες αυτών των απατών. Κάθε κρατική παρέμβαση με μη επιστρεπτέα κεφάλαια, η οποία θα παρείχε τη δυνατότητα κάλυψης αυτών των συνεπειών, αποτελεί μέτρο ενίσχυσης που ελαφρύνει τα — έστω και έκτακτα για τους προαναφερθέντες λόγους — έξοδα τα οποία κανονικά επιβαρύνουν τα αποτελέσματα μιας επιχείρησης.

(*) Επιχειρηματικό απόρρητο.

- (37) Οι πόροι της Credit Lyonnais — η οποία είναι δημόσια επιχείρηση — που διατέθηκαν για την πράξη αυτή μέσω των θυγατρικών της SBT και Altus είναι κρατικοί πόροι κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1 της συνθήκης. Η Επιτροπή δεν έχει κανονικά λόγους να θεωρεί ότι κάθε χρηματοδότηση που χορηγεί η Credit Lyonnais συνιστά κρατική ενίσχυση. Η πλειονότητα των παρεμβάσεων της τράπεζας, πριν και μετά το 1995, και παρά τις σοβαρές δυσχέρειες που αντιμετώπισε, δεν θεωρούνται ως ενισχύσεις και ανταποκρίνονται καταρχήν σε μια εμπορική λογική αγοράς με σκοπό την επίτευξη κέρδους που συμβάλλει στα αποτελέσματα της τράπεζας, έστω και αν στη συνέχεια αποδείχτηκε ότι οι επενδύσεις αυτές προκάλεσαν ζημίες. Μόνον όταν μπορεί να αποδειχτεί, όπως στην παρούσα περίπτωση, βάσει πραγματικών περιστατικών ότι η παρέμβασή της, στο πλαίσιο στο οποίο έγινε, δεν ανταποκρινόταν στα κριτήρια ενός ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς, η Επιτροπή θεωρεί τις παρεμβάσεις αυτές ως κρατικές ενισχύσεις.
- (38) Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων στοιχείων, στην παρούσα περίπτωση αρμόζει επομένως να θεωρηθούν ως μέτρα περιέχοντα στοιχεία ενίσχυσης, εκτός από τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν υπό μορφή μετατροπής απαιτήσεων σε κεφάλαιο, και οι χρηματοδοτήσεις υπό μορφή εγγυήσεων (της επιχείρησης και των πελατών της) και δανείων που οδήγησαν την Credit Lyonnais σε ένα χρηματοδοτικό άνοιγμα έναντι της Stardust πολύ υψηλότερο από το σύνολο του ισολογισμού της. Η εισφορά κεφαλαίου τον Οκτώβριο του 1994, ύψους 44,3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, αντιπροσωπεύει έτσι ένα μικρό μόνο μέρος των ενισχύσεων που περιλάμβαναν οι χρηματοδοτήσεις της Credit Lyonnais προς την επιχείρηση, για τις οποίες τις εναπομένουσες υποχρεώσεις εξόφλησης ανέλαβε το CDR (δηλαδή το κράτος, καθότι οι ζημίες του CDR καταλογίζονται στο κράτος μέσω του μηχανισμού του συμμετοχικού δανείου εκ μέρους του «Etablissement Public de Restructuration et de Financement» μετά την ανάληψη της Stardust από το CDR το 1995. Δεδομένης της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης στα τέλη του 1994, των αναλαμβανόμενων εκ μέρους του ομίλου Credit Lyonnais χρηματοοικονομικών κινδύνων και των προβλεπόμενων ζημιών στο πλαίσιο του εξωτερικού ελέγχου που πραγματοποιήθηκε στα τέλη του 1994, τα οποία αιτιολογούσαν το σχηματισμό νέων προβλέψεων ύψους ανώτερου των 200 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, μπορούσε ήδη από τα τέλη του 1994 να προβλεφθεί ότι οι μεταβιβασθείσες υποχρεώσεις που αντιπροσώπευαν αυτές οι ενισχύσεις ανέρχονταν σε εκατοντάδες εκατομμύρια φράγκων.

ii) Ενισχύσεις χορηγηθείσες από την Credit Lyonnais στη Stardust αλλά μεταβιβασθείσες, όσον αφορά τις σχετικές υποχρεώσεις, στο CDR, οι οποίες διαπιστώθηκαν κατά την περίοδο ανάληψης της Stardust από το CDR (1995-1997)

- (39) Όπως υπογράμμισε η Επιτροπή στην απόφασή της 98/490/EK για τις χορηγηθείσες στην Credit Lyonnais ενισχύσεις οι πόροι του CDR είναι κρατικοί πόροι κατά την έννοια του άρθρου 92 της συνθήκης⁽⁹⁾, όχι μόνο επειδή το CDR είναι 100 % θυγατρική μιας δημόσιας επιχείρησης αλλά επίσης επειδή χρηματοδοτείται μέσω συμμετοχικού δανείου με την εγγύηση του κράτους και οι ζημίες του αναλαμβάνονται από το κράτος. Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι πράξεις αυτές δεν τυγχάνουν καμίας παρέκκλισης που να τις εξαιρεί από τις υποχρεώσεις βάσει των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης, και ειδικότερα ότι οι γαλλικές αρχές και το CDR δεν μπορούν να απαλλαγούν από τις υποχρεώσεις αυτές βάσει της απόφασης 95/547/EK, ούτε βάσει της παρούσας απόφασης. Υπογραμμίζεται ειδικότερα ότι οι πράξεις του CDR σε σχέση με τις θυγατρικές του μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν περιλαμβάνουν κανένα στοιχείο ενίσχυσης μόνον εφόσον συμμορφώνονται με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία αγοράς, και ότι κάθε εισφορά κεφαλαίων (ή παραίτηση από απαιτήσεις) είναι σύμφωνη με την αρχή αυτή. Η Επιτροπή θεωρεί, στην ανακοίνωσή της προς τα κράτη μέλη⁽¹⁰⁾, σχετικά με τις αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται για τον καθορισμό του κατά πόσον μια δημόσια παρέμβαση πρέπει να θεωρηθεί ως ενίσχυση, ότι οι εισφορές κεφαλαίου στο πλαίσιο δημόσιων επιχειρήσεων περιλαμβάνουν στοιχεία κρατικών ενισχύσεων εάν, σε ανάλογες περιστάσεις, ένας ιδιώτης επενδυτής, λαμβανομένης υπόψη της προσδοκώμενης απόδοσης της εισφοράς κεφαλαίων, δεν θα προέβαινε στην εν λόγω εισφορά. Σε επιστολή της 16ης Οκτωβρίου 1997 προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας, ο επίτροπος κ. Karel Van Miert υπενθύμισε ότι οι πράξεις του CDR που περιλαμβάνουν αναδιάρθρωση των περιουσιακών του στοιχείων, πώληση με ζημία ή παραγραφή των χρεών, ήταν πιθανό να περιλαμβάνουν ενισχύσεις και θα έπρεπε να έχουν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή. Ομοίως, οι εκχωρήσεις στοιχείων του ενεργητικού του CDR που δεν πραγματοποιούνται μέσω ανοικτών και διαφανών διαδικασιών υποβολής προσφορών πρέπει επίσης να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Μόνον οι πράξεις που κυμαίνονται αναμφισβήτητα κάτω από το όριο de minimis ενίσχυσης των 100 000 Ecu απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή⁽¹¹⁾.
- (40) Τα μέτρα αύξησης του κεφαλαίου που αποφάσισε το CDR υπέρ της Stardust πρέπει για τους προαναφερθέντες λόγους να εξεταστούν ως τέτοια και δεν θα πρέπει να θεωρηθούν ως εγκριθέντα στο πλαίσιο του σχεδίου διάσωσης και αναδιάρθρωσης της τράπεζας, το οποίο έχει αποκλειστικό αντικείμενο τις χορηγηθείσες ενισχύσεις σε αυτή καθεαυτή την Crédit Lyonnais.

⁽⁹⁾ Το άρθρο 92 της συνθήκης ΕΚ μετατρέπεται από 1ης Μαΐου 1999 σε άρθρο 87 της συνθήκης ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ, και το άρθρο 93 μετατρέπεται σε άρθρο 88.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 307 της 13.11.1993, σ. 3.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 221 της 8.8.1998, σ. 41.

- (41) Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την κίνηση της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή, βάσει των πληροφοριών που διέθετε, τόνιζε ότι η εισφορά κεφαλαίου ύψους 112 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων στις αρχές του 1995 είχε πραγματοποιηθεί από την εταιρεία συμμετοχών Altus. Ωστόσο, στην απάντηση που απηύθυναν προς την Επιτροπή στις 8 Απριλίου 1998 στο πλαίσιο της διαδικασίας, οι αρχές τονίζουν ότι τη δεύτερη αυτή αύξηση κεφαλαίου δεν κάλυψε η Altus αλλά το CDR. Αυτό έγινε τον Απρίλιο του 1995, μετά τη μεταβίβαση της επιχείρησης στο CDR και την απομάκρυνση, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, του παλαιού διευθυντικού στελέχους της επιχείρησης. Η αύξηση ύψους 112 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από το CDR, και τα σχετικά κεφάλαια διατέθηκαν πλήρως για την εξόφληση των τρεχουσών τραπεζικών προκαταβολών που είχε χορηγήσει η SBT Batif (όμιλος Crédit Lyonnais) στη Stardust. Σύμφωνα με τις αρχές, η δεύτερη αυτή αύξηση κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενός σχεδίου μείωσης των γενικών εξόδων και αναπροσανατολισμού της επιχείρησης προς τις βασικές της δραστηριότητες, δηλαδή την εμπορία και τη διαχείριση πλοίων, σε συνδυασμό με την καθιέρωση αποτελεσματικών μέσων διαχείρισης. Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό, η επιχείρηση θα επέστρεφε σε κατάσταση κερδοφορίας εντός δύο ετών. Ωστόσο, οι γαλλικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή μεταγενέστερο μόνο σχέδιο, του Φεβρουαρίου 1996, δηλαδή ένα έτος μετά από αυτή την αύξηση κεφαλαίου.
- (42) Εξάλλου, του Ιουλίου του 1995, το CDR δέσμευσε σε άτοκο τρεχούμενο λογαριασμό χρέη της Stardust έναντι του CDR, ύψους 127,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων. Αυτή η μετατροπή απαίτησης σε τρεχούμενο λογαριασμό, η οποία παρέχει τη δυνατότητα ελάφρυνσης των χρηματοοικονομικών εξόδων εκμετάλλευσης της απαλλαγείας με τον τρόπο αυτό επιχείρησης αποτελούσε, στο πλαίσιο στο οποίο πραγματοποιήθηκε, και δεδομένης της κρίσιμης χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, μέτρο περιέχον συμπληρωματικά στοιχεία ενίσχυσης, ποσού ίσου με το ύψος των προαναφερθεισών απαιτήσεων των οποίων την είσπραξη αρνήθηκε το CDR. Ελλείψει ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης, η πράξη αυτή παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά ενίσχυσης στη λειτουργία. Λαμβανομένου υπόψη ότι το επόμενο έτος (βλέπε κατωτέρω) οι απαιτήσεις αυτές μετατράπηκαν σε κεφάλαιο, το στοιχείο ενίσχυσης που έλαβε υπόψη η Επιτροπή σχετικά με αυτή την προσωρινή προκαταβολή συνίσταται στην ελάφρυνση χρηματοοικονομικών επιβαρύνσεων σχετικών με αυτή την προκαταβολή καθ' όλη τη διάρκειά της.
- (43) Η τρίτη αύξηση κεφαλαίου της επιχείρησης έγινε μετά τη γενική συνέλευση της 25ης Ιουνίου 1996 ενόψει του κλεισίματος της εταιρικής χρήσης που έληγε στις 30 Ιουνίου 1996. Κατά το κλείσιμο των λογαριασμών της χρήσης 1995/96 διαπιστώθηκαν σημαντικές ζημιές της τάξης των 147 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (οι οποίες σημειώθηκαν μετά από τις πρωτοφανείς ζημιές ύψους 360 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων της περιόδου 1994/95), των οποίων δηλαδή το ύψος υπερέβαινε τα τρίτα τέταρτα του κύκλου εργασιών της χρήσης 1995/96 (περίπου 178 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα) (βλέπε πίνακα 2). Το CDR κάλυψε την εν λόγω αύξηση με 250,5 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, εκ των οποίων τα δύο τρίτα, δηλαδή 167,8 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα καταβλήθηκαν αμέσως, μέσω τρέχουσας προκαταβολής ύψους 127,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 1995, ενώ ποσό ύψους 40,3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων χορηγήθηκε μέσω της μετατροπής του τραπεζικού χρέους της επιχείρησης στην SBT Batif, το οποίο είχε προηγουμένως μεταβιβαστεί στο CDR κατά την ανάληψη της Stardust. Σύμφωνα με τις αρχές, η τρίτη αυτή αύξηση κεφαλαίου βασίζεται σε νέο επιχειρηματικό σχέδιο που κατάρτισε η διεύθυνση της επιχείρησης τον Φεβρουάριο του 1996 και το οποίο οι γαλλικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή [βλέπε τμήμα VII σημείο ii)].
- (44) Η τέταρτη πράξη αύξησης του κεφαλαίου της επιχείρησης πραγματοποιήθηκε πριν από την πώλησή της και εγκρίθηκε στις 5 Ιουνίου 1997, ημερομηνία κατά την οποία η έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων ενέκρινε επίσης την πώληση της επιχείρησης στην FG Marine. Η αύξηση αυτή κεφαλαίου, ύψους 89,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων έγινε επίσης υπό μορφή συμφητισμού απαιτήσεων που κατείχε το CDR έναντι της επιχείρησης και επομένως δεν απαιτήθηκε ούτε στην περίπτωση αυτή η πραγματοποίηση νέων επενδύσεων εκ μέρους του CDR. Όπως ανέφεραν οι γαλλικές αρχές στην Επιτροπή, το ύψος της εισφοράς αυτής αιτιολογείται από την αρνητική αξία της επιχείρησης, η οποία επιβεβαιώθηκε από την αρνητική τιμή πώλησης που πρότεινε ο αγοραστής, πριν από την αύξηση του κεφαλαίου.
- (45) Στην υπό εξέταση περίπτωση και σύμφωνα με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή που εφαρμόζει η Επιτροπή στις πράξεις εισφοράς κεφαλαίου σε κρατικές επιχειρήσεις, είναι δύσκολο να αξιολογηθεί το κατά πόσον η συμπεριφορά του CDR είναι ορθολογική από οικονομική άποψη. Όπως σημειώνεται στην έκθεση του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα ο οποίος ορίστηκε στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης, «δεδομένου ότι κατά τις τρεις τελευταίες εταιρικές χρήσεις οι δραστηριότητες της επιχείρησης είναι ζημιογόνες,

στην παρούσα περίπτωση δεν μπορεί να εφαρμοστεί καμία από τις μεθόδους μέτρησης της μελλοντικής αποδοτικότητας σε σχέση με το επενδεδυμένο κεφάλαιο». Ο εμπειρογνώμονας αναφέρει ότι «δεδομένου ότι τα προς επένδυση κεφάλαια δεν επιτρέπουν την επάνοδο σε κατάσταση ισορροπίας πριν από την παρέλευση δύο ετατρικών χρήσεων στην καλύτερη περίπτωση, το διαφυγόν κέρδος πρέπει να περιληφθεί στην επιλεγείσα μέθοδο εκτίμησης για τα δύο θεωρητικά έτη ζημιών, ήτοι 40 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα». Ο εμπειρογνώμονας, ο οποίος κατέθεσε την έκθεσή του στις 11 Μαρτίου 1997, δηλαδή τρεις μήνες πριν από την τελευταία αύξηση κεφαλαίου, κατέληγε ιδίως στο συμπέρασμα ότι η καθαρή αρνητική θέση της επιχείρησης καθιστούσε απαραίτητη την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Ο εμπειρογνώμονας συμπέρανε ότι η επιχείρηση παρουσίαζε αρνητική αξία 182 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων στις 31 Δεκεμβρίου 1996.

- (46) Η Επιτροπή σημειώνει τα επιχειρήματα που προέβλεπαν οι γαλλικές αρχές στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, και με τα οποία υποστηρίζεται ότι το χρηματοδοτικό άνοιγμα του CDR για την πράξη αυτή υπερέβαινε σημαντικά το χρηματοδοτικό της άνοιγμα ως μετόχου, και περιελάμβανε επίσης στις 31 Δεκεμβρίου 1996:
- χρηματοδοτικό άνοιγμα ως τράπεζας της Stardust, το οποίο αφορούσε απαιτήσεις ύψους 228 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων που μεταβιβάστηκαν από την Credit Lyonnais στο CDR ταυτόχρονα με τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της Stardust,
 - χρηματοδοτικό άνοιγμα υπό μορφή απαιτήσεων έναντι των κατόχων μεριδίων συνιδιοκτησίας, ύψους 180 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, και υπό μορφή δανειοδοτήσεων ύψους 60 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων σε συνιδιοκτήτες πλοίων διαχειριζόμενων από τη Stardust,
 - χρηματοδοτικό άνοιγμα στο πλαίσιο εγγύησης συμβάσεων της επιχείρησης με τους κατόχους μεριδίων συμμετοχών, ύψους 172,2 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων.
- (47) Έτσι, όταν προστεθεί το σύνολο των άμεσων και έμμεσων δεσμεύσεων του CDR έναντι της Stardust, όπως αυτές παρουσιάστηκαν από τις γαλλικές αρχές, το άθροισμα ανέρχεται στο ιδιαίτερα σημαντικό ποσό των 1 048 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων στις 31 Δεκεμβρίου 1996, από το οποίο τα 816 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα αντιπροσωπεύουν άμεσες δεσμεύσεις (εκ των οποίων τίτλοι και δάνεια ύψους 552 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, εγγυήσεις ύψους 181 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων) και 232 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα έμμεσες δεσμεύσεις στο πλαίσιο των εμπορικών σχέσεων της επιχείρησης. Αυτό το υπερβολικό χρηματοδοτικό άνοιγμα, το οποίο πρέπει να συγκριθεί με τον ισολογισμό της 30ής Ιουνίου 1996 ο οποίος ανερχόταν μόνο σε 273 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, απεικονίζει το μέγεθος του κινδύνου που ανέλαβε η Credit Lyonnais έναντι της επιχείρησης αυτής, πριν από τη μεταφορά της στο CDR, το οποίο εξέρχεται από κάθε πλαίσιο συνετής πολιτικής περιορισμού του κινδύνου που κανονικά χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά μιας τράπεζας.
- (48) Οι γαλλικές αρχές αιτιολόγησαν τη συνέχιση της εκμετάλλευσης της επιχείρησης — και όχι την εκκαθάρισή της —, παρά τις ζημιές που παρουσίαζε, λόγω της πολύ ιδιαίτερης αυτής κατάστασης στο πλαίσιο της οποίας το CDR ήταν ταυτόχρονα ο μέτοχος (σε ποσοστό 99,9 %), η μοναδική τράπεζα και ο τριτεγγυητής των εγγυήσεων που δόθηκαν στους κατόχους μεριδίων συνιδιοκτησίας των πλοίων. Σε περίπτωση εκκαθάρισης, το CDR δεν θα είχε μόνο την υποχρέωση να καλύψει τις σχετικές υποχρεώσεις αλλά θα έπρεπε να καταβάλει όλες τις εγγυήσεις της τράπεζας προς τους προαναφερθέντες κατόχους μεριδίων συνιδιοκτησίας. Οι αρχές υπογράμμισαν ότι οι άμεσες και έμμεσες δεσμεύσεις, στις οποίες οφείλονται οι ζημιές που υπέστη το CDR στην υπό εξέταση περίπτωση, υπήρχαν ήδη κατά τη στιγμή της μεταβίβασης της επιχείρησης στη δομή διαχωρισμού της Credit Lyonnais και επέμειναν στο γεγονός ότι οι αυξήσεις κεφαλαίου της Stardust δεν οδήγησαν στην πραγματοποίηση νέων επενδύσεων. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η διαχείριση της Stardust από το CDR επέτρεψε τον περιορισμό των ζημιών, σε σύγκριση με το εκτιμώμενο συνολικό κόστος εκκαθάρισης 915 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, μη συμπεριλαμβανομένων των εξόδων για πωλήσεις, το οποίο υπολόγισε ο εμπειρογνώμονας που ορίστηκε στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης της Stardust.
- (49) Η Επιτροπή, κατά την εκτίμηση του ορθολογικού, από οικονομική άποψη, χαρακτήρα των επιλογών του μετόχου CDR, δέχεται το βάσιμο του επιχειρήματος αναφορικά με το συνυπολογισμό των τραπεζικών κινδύνων και των κινδύνων εκτός ισολογισμού. Σημειώνει επίσης ότι ο ορισθείς εμπειρογνώμονας στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης υπογράμμισε ότι η εναλλακτική λύση της κατάθεσης του ισολογισμού δεν θεωρείται εφικτή, λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων καλής εκτέλεσης που προκύπτουν από τις συμβάσεις με τους κατόχους μεριδίων συνιδιοκτησίας, οι οποίοι υπερβαίνουν τους 1 000, και έναντι των οποίων οι αναληφθείσες από τη Stardust δεσμεύσεις καλύπτονται από εγγύηση του CDR. Επιπλέον, το CDR κατείχε άμεσες απαιτήσεις έναντι των συνιδιοκτητών των πλοίων, τις οποίες ο εμπειρογνώμονας υπολόγισε σε 180 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, και τις οποίες αρχικά κατείχε ο όμιλος Credit Lyonnais αλλά τη διαχείρισή τους είχε αναλάβει η Stardust.

- (50) Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι εάν η πρωτοβουλία που ανέλαβε το κράτος, μέσω του CDR, εξεταστεί μεμονωμένα μέσα στο χρόνο και συγκεκριμένα από τη στιγμή κατά την οποία η επιχείρηση εντάχθηκε στη δομή διαχωρισμού το 1995, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται στους στόχους υγιούς διαχείρισης, ελαχιστοποίησης των ζημιών και διαφύλαξης της περιουσίας του κράτους. Για να είναι πειστική η επιχειρηματολογία που προέβλεπε το CDR και οι γαλλικές αρχές, θα έπρεπε να αποδειχθεί ότι το κράτος επιδίωξε να μεγιστοποιήσει το προϊόν από την πώληση της επιχείρησης και ότι η διαδικασία πώλησης ήταν ανοικτή, διαφανής και δεν εισήγαγε διακρίσεις [βλέπε τμήμα V σημείο iii)], κατά τρόπο ώστε το ποσό της τελευταίας αύξησης κεφαλαίου, του οποίου το ύψος αποτελεί συνάρτηση της τιμής πώλησης λόγω της προκύπτουσας από τις προσφορές εξαγοράς αρνητικής αξίας της επιχείρησης πριν από την αύξηση κεφαλαίου, θα ήταν πλήρως δικαιολογημένο και αναμφισβήτητο δεν θα περιείχε στοιχεία κρατικής ενίσχυσης υπέρ του αγοραστή. Ωστόσο, ακόμη και στην μη επαληθευθείσα αυτή υπόθεση, η ορθή και συνετή διαχείριση του ζητήματος εκ μέρους του CDR δεν θα αφαιρούσε από τα υπό εξέταση μέτρα το χαρακτήρα ενίσχυσης προς τη Stardust.
- (51) Πράγματι, για να εκτιμήσει την πράξη αυτή, η Επιτροπή εξετάζει το σύνολο της δράσης του κράτους έναντι της Stardust (που, για τα τελευταία πέντε έτη, συνοψίζεται στον πίνακα 1), δράση της οποίας η συνέχεια δεν θα μπορούσε να διακοπεί λόγω της πράξης ανάληψης της επιχείρησης από το CDR, θεωρώντας ότι πριν από το 1995 δεν συνέβη τίποτα. Εάν, για να θεωρηθεί μια πράξη ως μη περιέχουσα κανένα στοιχείο ενίσχυσης, αρκούσε η εκ μέρους του κράτους χορήγηση (στην παρούσα υπόθεση μέσω της Credit Lyonnais πριν από το 1995) μιας — μη κοινοποιηθείσας και παράνομης — ενίσχυσης υπό μορφή δανείων ή διαφόρων εγγυήσεων υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των εγγυήσεων έναντι τρίτων (κατόχων μεριδίων συνιδιοκτησίας επενδυτών), σε μη κερδοφόρα επιχείρηση και στη συνέχεια, μετά τη μεταφορά της ιδιοκτησίας αυτής της επιχείρησης σε δομή διαχωρισμού όπως το CDR ή σε οποιαδήποτε άλλη δομή, η εκ μέρους του κράτους άρνηση εισπραξής των απαιτήσεων από την επιχείρηση και μετατροπή τους σε κεφάλαιο, ενώ είναι αποδεδειγμένο ότι πρόκειται για μετατροπή σε μη επιστρεπτέα κεφάλαια και είναι αδύνατη η αμοιβή τους καθότι προορίζονται για να καλύψουν μια καθαρή αρνητική θέση, τότε τα κράτη μέλη θα μπορούσαν εύκολα να χορηγούν ενισχύσεις και να απαλλάσσονται των συνεπειών του άρθρου 87 της συνθήκης και του προβλεπόμενου από τη συνθήκη ελέγχου εκ μέρους της Επιτροπής.
- (52) Στην υπό εξέταση περίπτωση, χωρίς τη μόνιμη στήριξη της Crédit Lyonnais και στη συνέχεια του CDR — πρέπει εξάλλου να υπενθυμιστεί ότι το CDR παρέμεινε μέχρι τα τέλη του 1998 μια θυγατρική κατά 100 %, μη περιλαμβανόμενη στις ενοποιημένες καταστάσεις, της Credit Lyonnais — η επιχείρηση θα είχε κηρύξει πτώχευση, θα είχε εξαφανιστεί από την αγορά και τα περιουσιακά της στοιχεία και τα μερίδια αγοράς της θα είχαν εξαγοραστεί και καταληφθεί από τους ανταγωνιστές της. Στην έκθεση του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα που ορίστηκε για την ιδιωτικοποίηση της επιχείρησης και την οποία οι αρχές παρέδωσαν στην Επιτροπή, σημειώνεται σχετικά με το σημείο αυτό ότι «η στήριξη του κύριου μετόχου της παρέσχε στην εταιρεία τη δυνατότητα συνέχισης της λειτουργίας της παρά τη δυσμενή χρηματοοικονομική κατάσταση». Η στήριξη αυτή ήταν πλήρης και μόνιμη, πριν και μετά από την ανάληψη της επιχείρησης εκ μέρους του CDR.
- (53) Η μετατροπή σε κεφάλαιο των απαιτήσεων που κατείχε το CDR έναντι της Stardust, ακόμη και αν αιτιολογείτο πλήρως κατά τη στιγμή που πραγματοποιήθηκε η πράξη, αποτελεί στην πραγματικότητα την τελική υλοποίηση ενίσχυσης χορηγηθείσας κατά τη λήξη μιας συνεχούς προσπάθειας στήριξης της επιχείρησης που είχε αρχίσει πολύ ενωρίτερα, και μάλιστα πολύ πριν από την ανάληψή της εκ μέρους του CDR. Στο σημείο αυτό πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά την κίνηση της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή είχε υπογραμμίσει ότι από τα πληροφοριακά στοιχεία που υπέβαλαν στην Επιτροπή οι αρχές προκύπτει ότι και άλλα μέτρα οικονομικής στήριξης της Stardust ενδέχεται να ενείχαν στοιχεία ενίσχυσης, όπως ορισμένα δάνεια από εταιρείες του ομίλου Credit Lyonnais και έτσι περιέλαβε τα μέτρα αυτά στο καλυπτόμενο από την παρούσα διαδικασία πεδίο εξέτασης.
- (54) Όμως, όπως αποδείχθηκε μόλις ανωτέρω [βλέπε τμήμα V σημείο iii)], οι χρηματοδοτικές συνδρομές που χορήγησε ο όμιλος Credit Lyonnais στην Stardust πριν από την ανάληψή της εκ μέρους του CDR το 1995 δεν ανταποκρίνονταν στα κριτήρια που θα είχε εφαρμόσει ένας ιδιώτης επενδυτής σε οικονομία της αγοράς και, επομένως, συνιστούν ενισχύσεις. Η Crédit Lyonnais προέβη σε τέτοιου είδους χρηματοδοτικές συνδρομές στο πλαίσιο πολυάριθμων πράξεων υψηλού κινδύνου που προκάλεσαν τη σοβαρότατη κρίση η οποία οδήγησε το κράτος στο σχεδιασμό της πράξης διάσωσης και αναδιάρθρωσης της Crédit Lyonnais· η πράξη αυτή εγκρίθηκε από την Επιτροπή με τις αποφάσεις 95/547/ΕΚ και 98/490/ΕΚ. Όπως σημείωνε η Επιτροπή στην απόφασή της 98/490/ΕΚ, «πρέπει να θεωρηθεί ότι εάν η Credit Lyonnais δεν διέθετε σε μόνιμη βάση την πλήρη άμεση ή έμμεση στήριξη του κράτους, δεν θα είχε εφαρμόσει αυτή την επικίνδυνη πολιτική». Το γεγονός ότι μια τράπεζα όπως η Credit Lyonnais, μέσω των θυγατρικών της SBT Batif και Altus, χορήγησε τέτοιες χρηματοδοτικές συνδρομές στη Stardust δεν αποτελεί στοιχείο που αποδεικνύει ότι οι εν λόγω συνδρομές υπό μορφή δανειοδοτήσεων και διαφόρων ειδών εγγυήσεων ανταποκρίνονταν

στην αναμενόμενη τραπεζική συμπεριφορά σε οικονομία της αγοράς. Αντίθετα, με βάση τα προηγούμενα στοιχεία, η Επιτροπή ευλόγως θεωρεί ότι οι εν λόγω συνδρομές δεν συνιστούσαν συνετές πράξεις, λόγος για τον οποίο ο όμιλος Credit Lyonnais βρέθηκε να αποτελεί τη μοναδική τράπεζα με χρηματοδοτικά ανοίγματα έναντι μιας κακώς διαχειριζόμενης επιχείρησης και ενέχουσας τέτοιου είδους κινδύνους, ενώ οι ιδιωτικές τράπεζες αρνήθηκαν να εμπλακούν στην υπόθεση αυτή.

- (55) Πρέπει επομένως να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι μετατροπές σε κεφάλαιο απαιτήσεων που κατείχε το CDR έναντι της Stardust αποτελούν ενισχύσεις, παρότι δεν οδήγησαν, όπως υπογράμμισαν οι γαλλικές αρχές, ούτε σε νέες καταβολές κεφαλαίων, ούτε σε αύξηση, σε όρους περιουσιακών στοιχείων, του ονομαστικού χρηματοδοτικού ανοίγματος του CDR έναντι της επιχείρησης. Στην πραγματικότητα, η πράξη αυτή αντιπροσωπεύει ετεροχρονισμένες καταβολές στοιχείων ενίσχυσης που περιλαμβάνονταν στην προγενέστερη στήριξη εκ μέρους της Crédit Lyonnais και αποσκοπούσαν στην επέκταση της επιχείρησης.
- (56) Εξάλλου, σύμφωνα με τις αρχές, τα «ακατάλληλα» στοιχεία της εκμετάλλευσης της Stardust, τα οποία προέκυψαν από διαφοροποιήσεις του παρελθόντος, είχαν αναληφθεί από το CDR, γεγονός που απάλλαξε τη Stardust, πριν από την ιδιωτικοποίησή της, από τα λιγότερο αποδοτικά και πλέον επικίνδυνα περιουσιακά της στοιχεία. Πρόκειται συγκεκριμένα για τα δύο πλοία «Class America» και για το πλοίο «Friday Star», καθώς και για τις διαδικασίες που είχαν κινηθεί κατά το παρελθόν ενώπιον δικαστηρίων με αντιδικούς τους πρώην ιδιοκτήτες της επιχείρησης Jet Sea και τη διαδικασία με αντίδικο τον πρώην πρόεδρο και τις εταιρείες του [...].
- (57) Με βάση όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία, οι αρχές υπολογίζουν το συνολικό κόστος διαχείρισης της Stardust σε 557,9 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, εκ των οποίων πρέπει να αφαιρεθούν μόνο 2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα που εισπράχθηκαν στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης. Στο κόστος αυτό συμπεριλαμβάνονται οι πραγματοποιηθείσες ζημιές από την πώληση τίτλων και οι εισφορές κεφαλαίου, καθώς και οι κίνδυνοι που συνδέονται με τα στοιχεία ενεργητικού που απέκτησε το CDR από τη Stardust, που υπολογίζονται σε 61,1 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα.
- (58) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι εισφορές μη επιστρεπτέων κεφαλαίου εκ μέρους του CDR, οι οποίες προηγήθηκαν της ανάληψης της Stardust, αντιπροσωπεύουν το ετεροχρονισμένο κόστος των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν επί σειρά ετών στην επιχείρηση από το κράτος με τη μορφή της στήριξης εκ μέρους της Credit Lyonnais.

iii) Ενδεχόμενο χορήγησης ενισχύσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης

- (59) Σύμφωνα με τις γαλλικές αρχές, ο έλεγχος των προαναφερθεισών πράξεων εκ μέρους της επιτροπής ιδιωτικοποίησης, του Υπουργείου Οικονομικών και της συμβουλευτικής επιτροπής ελέγχου του CDR παρέχει στην Επιτροπή τις ζητηθείσες επαρκείς εγγυήσεις. Ωστόσο, είναι προφανές ότι το συμπέρασμα αυτό δεν συμπίπτει με την άποψη της επιθεώρησης οικονομικών, η οποία διατυπώνεται σε έκθεση που αναφέρεται σε άρθρο της εφημερίδας Le Monde του Νοεμβρίου 1997 και που οι αρχές αρνήθηκαν να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή. Η έκθεση αυτή καταλήγει, σύμφωνα με τα δημοσιευθέντα στην προαναφερθείσα εφημερίδα αποσπάσματα — τα οποία δεν διέψευσαν οι αρχές — ότι «από την εξέταση των διαδικασιών πώλησης προκύπτουν πολυάριθμες ανωμαλίες οι οποίες θα έπρεπε να έχουν αποφευχθεί από το CDR και οι οποίες δημιουργούν αμφιβολίες σχετικά με την ισότιμη μεταχείριση των ανταγωνιστών».
- (60) Ανεξάρτητα από την ποιότητα του κανονιστικού πλαισίου ελέγχου αυτών των πράξεων ιδιωτικοποίησης στη Γαλλία και του συστήματος ελέγχου του ίδιου του CDR, για τα οποία η Επιτροπή δεν εκφέρει συνολική άποψη στην παρούσα απόφαση, η πράξη αυτή, όπως και οποιαδήποτε άλλη, πρέπει να εξεταστεί ως τέτοια και να κριθεί με βάση τα πραγματικά στοιχεία ώστε να ελεγχθεί εάν η διαδικασία ιδιωτικοποίησης ήταν ανοικτή, διαφανής και δεν εισήγαγε διακρίσεις και ότι δεν οδήγησε στη χορήγηση καμίας συμπληρωματικής ενίσχυσης υπέρ της επιχείρησης ή του αγοραστή της. Για την εξέταση των όρων με τους οποίους ιδιωτικοποιήθηκε η Stardust, η Επιτροπή ακολούθησε έτσι προσέγγιση βασισμένη σε πραγματικά στοιχεία και αυστηρά περιορισμένη στην εν λόγω υπόθεση.
- (61) Όπως υπενθυμίζεται στην ανακοίνωση περί κίνησης της παρούσας διαδικασίας, για να προσδιοριστεί εάν μια πράξη ιδιωτικοποίησης ενδέχεται να ενέχει στοιχεία ενίσχυσης, η Επιτροπή εφαρμόζει γενικά κριτήρια που αναπτύχθηκαν με την πάροδο του χρόνου κατά την εξέταση των μεμονωμένων περιπτώσεων και που διατυπώθηκαν στην XXIII η έκθεσή της επί της πολιτικής ανταγωνισμού του 1993⁽¹²⁾. Είχε επίσης υπενθυμίσει ρητά τα κριτήρια αυτά στις γαλλικές αρχές στην προαναφερθείσα επιστολή του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού της 14ης Ιουλίου 1993. Σύμφωνα με την επιστολή αυτή, η πώληση ορισμένων δημόσιων επιχειρήσεων ενδέχεται να ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, που πρέπει να κοινοποιηθούν προηγουμένως σύμφωνα με το άρθρο 88 της συνθήκης.

⁽¹²⁾ Βλέπε υποσημείωση 4.

- (62) Τα αναφερόμενα στην επιστολή αυτή κριτήρια είναι τα ακόλουθα:
- α) η παρουσία ενίσχυσης αποκλείεται και δεν χρειάζεται κοινοποίηση αν τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:
 - η πώληση πραγματοποιείται με πρόσκληση υποβολής προσφορών ανοικτή σε όλους τους ενδιαφερόμενους, με όρους και προϋποθέσεις που δεν ενέχουν διακρίσεις και είναι διαφανείς,
 - η επιχείρηση μεταβιβάζεται στον πλειοδότη και
 - οι ενδιαφερόμενοι διαθέτουν επαρκή χρόνο για την προετοιμασία της προσφοράς τους και τους έχουν δοθεί όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για την ακριβή αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων·
 - β) αντίθετα, οι ακόλουθες μεταβιβάσεις πρέπει να κοινοποιούνται προηγουμένως σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ, δεδομένου ότι ενδέχεται να ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης:
 - κάθε πώληση με κλειστή διαδικασία ή με απευθείας ανάθεση,
 - κάθε πώληση της οποίας προηγήθηκε διαδικασία διαγραφής χρεών από το κράτος, δημόσιες επιχειρήσεις ή οποιαδήποτε δημόσια αρχή,
 - κάθε πώληση της οποίας προηγήθηκε κεφαλαιοποίηση των χρεών ή αύξηση του κεφαλαίου,
 - κάθε πώληση που πραγματοποιήθηκε υπό όρους που δεν θα ήταν αποδεκτοί για μια συναλλαγή μεταξύ επενδυτών υπό κανονικές συνθήκες οικονομίας αγοράς.
- (63) Στην υπό εξέταση περίπτωση, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην παρούσα πράξη πώλησης:
- δεν υπήρξε διαδικασία πρόσκλησης υποβολής προσφορών ανοικτή σε όλους τους ενδιαφερόμενους, με όρους και προϋποθέσεις που δεν ενέχουν διακρίσεις και είναι διαφανείς ούτε διαδικασία εξέτασης υποψηφιοτήτων, γεγονός το οποίο θα προϋπέθετε, μεταξύ άλλων, τη δημοσίευση προκήρυξης πώλησης της επιχείρησης συνοδευόμενης από χρονοδιάγραμμα παρόμοιο για όλα τα αναφερόμενα μέρη,
 - η επιχείρηση δεν πωλήθηκε στον πλειοδότη, δεδομένου ότι ο καταγγέλλων κατέθεσε προσφορά τιμής ύψους 15 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων η οποία ήταν ανώτερη κατά 13 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα από την επιλεγείσα τελικώς προσφορά της FG Marin,
 - το CDR ενήργησε σύμφωνα με μέθοδο απευθείας ανάθεσης μέσω απευθείας επαφής την οποία πραγματοποίησε η τράπεζα-σύμβουλος, χωρίς να δημοσιευτεί πρόσκληση υποβολής προσφορών,
 - της πώλησης προηγήθηκε πράξη κεφαλαιοποίησης του χρέους.
- (64) Τα στοιχεία αυτά δεν αποτελούν εκ των προτέρων απόδειξη αλλά τεκμήριο ενίσχυσης, και για το λόγο αυτό έπρεπε να προηγηθεί κοινοποίηση, όπως αναφέρεται στην προαναφερθείσα επιστολή. Τα αμφισβητούμενα από τις γαλλικές αρχές σημεία της επιστολής του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού της 14ης Ιουλίου 1993 δεν συνεπάγονται νέες υποχρεώσεις για τις αρχές, αλλά απλώς διατυπώνεται σε αυτά η απαίτηση, όπως προβλέπεται από τους γενικούς κανόνες σε θέματα κρατικών ενισχύσεων, ότι σε περίπτωση που υφίσταται αμφιβολία σχετικά με το χαρακτήρα ενίσχυσης μιας πράξης, η πράξη αυτή θα πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή. Οι αρχές, οι οποίες μετά από την εν λόγω επιστολή του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού γνώριζαν τη θέση της Επιτροπής, δεν μπορούσαν να αγνοούν ότι υφίσταται το ενδεχόμενο ύπαρξης ενισχύσεων στην πράξη αυτή και έπρεπε συνεπώς να την κοινοποιήσουν στην Επιτροπή. Ωστόσο, παρά το γεγονός αυτό, η πράξη δεν κοινοποιήθηκε. Η Επιτροπή σημειώνει ότι τα προαναφερθέντα εφαρμοζόμενα κριτήρια δεν συνιστούν διακριτική μεταχείριση εις βάρος των δημοσίων επιχειρήσεων αντίθετη προς το άρθρο 295 της συνθήκης, όπως υποστηρίζουν σχετικά οι γαλλικές αρχές, αλλά αποσκοπούν αντίθετα στο να αποφευχθεί η διακριτική μεταχείριση υπέρ κρατικών επιχειρήσεων που εκχωρούνται μέσω πώλησης ή υπέρ των αγοραστών αυτών των επιχειρήσεων, οι οποίοι είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις.
- (65) Για να καθοριστεί εάν το τεκμήριο ενισχύσεων υπέρ του αγοραστή, το οποίο υπογραμμίζεται στην ανακοίνωση περί κίνησης της παρούσας διαδικασίας, επιβεβαιώνεται από τα γεγονότα, η Επιτροπή σημειώνει τα ακόλουθα στοιχεία.
- (66) Πρώτον, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη η αιτιολογία (εκπρόθεσμη υποβολή) για την άρνηση εξέτασης, εκ μέρους του CDR, της προσφοράς του καταγγέλλοντος: η προθεσμία της 19ης Φεβρουαρίου που κοινοποίησε η τράπεζα-σύμβουλος του CDR στους αναζητηθέντες υποψηφίους μπορούσε να είναι δεσμευτική μόνο για τους τελευταίους. Το γεγονός ότι, πλην των προαναφερθέντων υποψηφίων, εκδηλώνει το ενδιαφέρον του και ένας τουλάχιστον άλλος υποψήφιος, φαίνεται να αποδεικνύει ότι η κλειστή και μη δημόσια διαδικασία απευθείας ανάθεσης δεν ήταν προφανώς ενδεδειγμένη, ότι η προεπιλογή των αναζητηθέντων υποψηφίων δεν κάλυπτε πλήρως το πεδίο των δυνητικών υποψηφίων για μια τέτοια εξαγορά και ότι η προσφορά θα έπρεπε να διευρυνθεί και να δημοσιευτεί σχετική προκήρυξη όπου θα αναφέρονται οι προθεσμίες για την υποβολή των προσφορών, ώστε όλα τα αναφερόμενα μέρη, αναζητηθέντα ή μη αναζητηθέντα, να έχουν στη διάθεσή τους παρόμοιες δυνατότητες ενημέρωσης και προθεσμίες. Πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι εάν, όπως υποστηρίζουν οι αρχές, η πώληση αυτή ήταν ενδεχομένως ευρύτερα γνωστή στον κλάδο των σκαφών αναψυχής στη Γαλλία, αντίθετα μπορούν να εκφραστούν αμφιβολίες για το κατά πόσον αυτό ίσχυε για όλες τις άλλες χώρες της Κοινότητας, καθώς και εκτός του προαναφερθέντος κλάδου.

- (67) Όπως υπογράμμισε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για κίνηση της παρούσας διαδικασίας, σε τέτοιες πράξεις ιδιωτικοποίησης δεν εναπόκειται στον πωλητή — δημόσιο ή στους πληρεξουστούς του — να καθορίζουν εκ των προτέρων την έκταση της αγοράς των δυνητικών αγοραστών και να περιορίζουν την αγορά αυτή αποκλείοντας έτσι ορισμένους δυνητικούς αγοραστές. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το γεγονός ότι η επιλεγείσα από το CDR προσφορά προέρχεται στην πραγματικότητα από χρηματοπιστωτικό όμιλο ο οποίος σύστησε εταιρεία ad hoc, την FG Marine, για την εξαγορά της Stardust, αποδεικνύει ότι η διερεύνηση της αγοράς των δυνητικών αγοραστών έπρεπε να διευρυνθεί πολύ εκτός του κλάδου των σκαφών αναψυχής, και ότι περιορίζοντας σε επτά χρηματοπιστωτικούς επενδυτές τη διερεύνηση εκτός του κλάδου των σκαφών αναψυχής, το CDR και η τράπεζα-σύμβουλος του απέκλεισαν εκ των προτέρων άλλους δυνητικούς υποψήφιους.
- (68) Δεύτερον, ορισμένοι μέτοχοι του αγοραστή συμμετείχαν στη διοίκηση της Stardust, και ιδίως ο πρώην υπεύθυνος του φακέλου «Stardust» στην εταιρεία συμμετοχών Altus, ο οποίος το 1995 ορίστηκε πρόεδρος της επιχείρησης με απόφαση του νέου της ιδιοκτήτη, δηλαδή του CDR. Η διοίκηση της επιχείρησης συνήψε προφανώς συμφωνία με επενδυτή (πρόκειται για τον όμιλο «Christian Paillot») για την εξαγορά της Stardust. Για το σκοπό αυτό, ιδρύθηκε μια νέα εταιρεία ad hoc, η FG Marine, στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας ο όμιλος Christian Paillot κατέχει πλειοψηφική συμμετοχή, ενώ μειοψηφική συμμετοχή κατέχουν διοικητικά στελέχη της Stardust. Επομένως, η επιχείρηση εξαγοράστηκε βάσει προσφοράς υποβληθείσας από κοινού από το χρηματοπιστωτικό όμιλο που κατέχει πλειοψηφική συμμετοχή στο κεφάλαιο του αγοραστή και τα διοικητικά στελέχη της Stardust τα οποία κατέχουν μειοψηφική συμμετοχή στη νέα επιχείρηση FG Marine.
- (69) Η Επιτροπή σημειώνει ότι το CDR θεώρησε ότι η κατάσταση αυτή δεν οδηγούσε σε σύγκρουση συμφερόντων κατά τρόπο που να αλλοιώνει την ανεξάρτητη επιλογή του αγοραστή. Αντίθετα, σε εσωτερικό σημείωμα της 14ης Μαΐου 1997 που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή από το πρώην μέλος της διοίκησης της επιχείρησης στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, το CDR όχι μόνο τόνισε ότι η συμμετοχή της διοίκησης στο κεφάλαιο του πιθανού αγοραστή ήταν γνωστή από τον Δεκέμβριο του 1996, αλλά και ότι θεωρούσε τη συμμετοχή αυτή εντελώς φυσιολογική. Μπορούν ωστόσο να διατυπωθούν ερωτηματικά σχετικά με τη δυνατότητα του αγοραστή να επωφεληθεί από την ακριβή γνώση της επιχείρησης εκ μέρους της διοίκησης της Stardust, με την οποία διαδέτεται εταιρική σχέση, ώστε να υποβάλει προσφορά τιμής με βάση τα προαναφερθέντα, μπορεί να θεωρηθεί ότι η αντιμετώπιση του εν λόγω αγοραστή δεν έγινε σε ισότιμη βάση με τους υπόλοιπους υποψήφιους.
- (70) Σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε με το CDR και τις γαλλικές αρχές, το CDR υποστήριξε ότι η λήψη συμμετοχής, εκ μέρους της διοίκησης της πωληθείσας επιχείρησης, στο κεφάλαιο του αγοραστή αποτελούσε τρέχουσα πρακτική σε παρόμοιες περιπτώσεις. Για να στηρίξουν το επιχείρημα αυτό, οι αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή την 1η Ιουνίου 1999 επιστολές δυνητικών αγοραστών που είχαν υποβάλει προσφορές εξαγοράς και στις οποίες δήλωναν την πρόθεσή τους να δεχθούν τη συμμετοχή της διοίκησης της επιχείρησης στο κεφάλαιο της εταιρείας-αγοραστή. Η Επιτροπή σημειώνει ωστόσο ότι, με βάση τα πληροφοριακά στοιχεία που υπέβαλαν οι αρχές, η FG Marine ήταν ο μόνος υποψήφιος για την εξαγορά της Stardust στο κεφάλαιο του οποίου συμμετείχε ήδη η διοίκηση της επιχείρησης κατά τη στιγμή της κατάθεσης των προσφορών. Στις υπόλοιπες προσφορές η αναφορά, την περίοδο εκείνη, στη συμμετοχή της διοίκησης στο κεφάλαιο του αγοραστή είχε απλώς το χαρακτήρα σχεδίου.
- (71) Το CDR όφειλε να έχει αποκλείσει την περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων. Σε πράξεις του τύπου αυτού, η συμμετοχή της διοίκησης στο κεφάλαιο της πωλούμενης επιχείρησης είναι νοητή και μάλιστα φυσιολογική, καθότι αποδεικνύει τη θέληση να διατηρηθεί η παρουσία, η κινητοποίηση και η συνοχή της διευθύνουσας ομάδας, της οποίας η αποχώρηση θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντική μείωση της αξίας της επιχείρησης, ιδίως στην περίπτωση μιας μικρής ή μεσαίας επιχείρησης. Αντίθετα, κάθε λήψη συμμετοχής της διοίκησης στο κεφάλαιο της εταιρείας-αγοραστή, κατά την περίοδο που προηγείται της ιδιωτικοποίησης, θα πρέπει κανονικά να αποκλείεται λόγω των ανισοτήτων που η εν λόγω λήψη συμμετοχής μπορεί να προκαλέσει όσον αφορά την αντιμετώπιση των διαφόρων υποψηφίων (γεγονός το οποίο δεν αποκλείει, στη συνέχεια, τη λήψη μιας τέτοιας συμμετοχής). Ορισμένες εταιρείες, παρότι δεν υπέβαλαν καταγγελία στην υπόθεση αυτή, υπογράμμισαν τη δυσαρέσκεία τους έναντι του CDR, ιδίως όσον αφορά τον εσπευσμένο χαρακτήρα της διαδικασίας και τις αποσπασματικές πληροφορίες που έλαβαν, λαμβανομένων υπόψη των αμφισβητούμενων αυτών όρων διεξαγωγής της διαδικασίας.
- (72) Τρίτον, ο ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας που ορίστηκε στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης δεν αποφάνθηκε σχετικά με την πρόταση της FG Marine. Ο εμπειρογνώμονας τονίζει ότι «δεν πραγματοποιήσαμε καμία ανάλυση των υπολοίπων προτάσεων», Επομένως, δεν εξέτασε ιδιαίτερες τα υπόλοιπα στοιχεία των άλλων προτάσεων, τα οποία ήταν καθοριστικά κατά την άποψη ακόμη και του ίδιου του CDR και των αρχών, όπως οι κίνδυνοι εκτός ισολογισμού και οι συνοδευόμενες την πράξη εγγυήσεις. Εάν και άλλα στοιχεία πλην της τιμής είναι, όπως υποστηρίζουν οι αρχές, ουσιαστικά για την εξέταση μιας πράξης και για την επιλογή

του αγοραστή, επιχείρημα το οποίο οι γαλλικές αρχές προέβαλαν στην Επιτροπή για να αιτιολογήσουν την απόρριψη της πλέον συμφέρουσας από άποψη τιμής προσφοράς που υπέβαλε ο καταγγέλλων στο CDR, τότε η Επιτροπή δεν κατανοεί γιατί η εξέταση του ορισθέντος για την πράξη αυτή ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα περιορίστηκε μόνο στην προσφορά του αγοραστή. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η έκθεση του εμπειρογνώμονα ολοκληρώθηκε στις 11 Μαρτίου, δηλαδή πριν ο καταγγέλλων υποβάλει την προσφορά του στο CDR, αλλά αυτό δεν δικαιολογεί τη μη εξέτασή, εκ μέρους του εμπειρογνώμονα, των υπολοίπων τριών προσφορών που είχε ήδη λάβει το CDR.

- (73) Τέταρτον, σύμφωνα με εσωτερικό σημείωμα του CDR της 24ης Απριλίου 1997 που υποβλήθηκε από τον καταγγέλλοντα στην Επιτροπή και στη συνέχεια διαβιβάστηκε στις γαλλικές αρχές, το γεγονός ότι η εταιρεία Stardust στήριξε την ανάπτυξη της στις διατάξεις του νόμου Pons (ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση) αιτιολογεί την εφαρμογή διαδικασίας που θα ευνοεί τους γάλλους ανταγωνιστές. Το σημείωμα αυτό καταλήγει πράγματι στο συμπέρασμα ότι «Στις συνθήκες αυτές, φαίνεται ότι μεταξύ μιας γαλλικής και μιας αλλοδαπής προσφοράς θα πρέπει να προτιμηθεί η πρώτη». Ο λόγος αυτός είναι μεταξύ εκείνων που προβάλλει το CDR στο προαναφερθέν σημείωμα για να εξηγήσει το λόγο για τον οποίο σκοπίμως δεν επιδιώχθηκε επαφή με τις δύο ανταγωνιστικές εταιρείες Mooring's και Sunsail: Από το σημείωμα αυτό προκύπτει σαφώς ότι ορισμένες από τις θεμελιώδεις διατάξεις της συνθήκης παραβιάστηκαν στο πλαίσιο της πράξης αυτής. Οι γαλλικές αρχές αμφισβήτησαν, σε επιστολή της 1ης Ιουνίου 1999, τον αποκλεισμό της εταιρείας Mooring's από την πρόσκληση υποβολής προσφορών και υπέβαλαν στην Επιτροπή επιστολή που απέστειλε στις 8 Δεκεμβρίου 1997 στέλεχος της διοίκησης της Mooring's από την οποία προκύπτει σαφώς ότι η εξαγορά της Stardust είχε εξεταστεί και στη συνέχεια απορρίφθηκε από τη Mooring's, λόγω της έλλειψης ενδιαφέροντος, που παρουσίαζε για την εταιρεία. Η Επιτροπή σημειώνει την επιστολή αυτή αλλά υπογραμμίζει ότι οι αρχές δεν αμφισβήτησαν την αυθεντικότητα του προαναφερθέντος σημειώματος του CDR.
- (74) Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων τεκμηρίων ενίσχυσης καθώς και των στοιχείων που αναφέρονται στις αμέσως προηγούμενες παραγράφους, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι κατά τη διαδικασία πώλησης που ακολουθήθηκε δεν τηρήθηκαν οι απαιτήσεις περί ανοίγματος στον ανταγωνισμό, διαφάνειας και μη εισαγωγής διακρίσεων. Με βάση τα προαναφερθέντα στοιχεία, η προσφορά της FG Marine κρίθηκε με όρους εισάγοντες διακρίσεις.
- (75) Η Επιτροπή σημείωσε εξάλλου το επιχείρημα του καταγγέλλοντα σύμφωνα με το οποίο η πώληση είναι νομικώς άκυρη. Η επιχείρηση FG Marine, η οποία συστάθηκε ειδικά για την εξαγορά της Stardust, κατά τη στιγμή της σύναψης του πρωτοκόλλου πώλησης στις 6 Μαρτίου 1997 και κατά την έγκριση εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών στις 14 Απριλίου βρισκόταν υπό σύσταση και χρειάστηκε να παρέλθει ορισμένο χρονικό διάστημα ώστε να καταχωριστεί νομίμως στο μητρώο εμπορίου και εταιρειών — πράγμα το οποίο έλαβε χώρα μεταγενέστερα και συγκεκριμένα στις 26 Μαΐου 1997 — για να συγκληθεί τον Ιούνιο του 1997 η έκτακτη γενική συνέλευση της Stardust που επικύρωσε την πώληση στην FG Marine και την προηγηθείσα αύξηση κεφαλαίου κατά 89 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Το απόσπασμα της καταχώρισης της εταιρείας στο μητρώο εμπορίου και εταιρειών αναφέρει εξάλλου ότι η έναρξη λειτουργίας της FG Marine έγινε στις 15 Απριλίου 1997. Έτσι, η νομική ισχύς του πρωτοκόλλου πώλησης, το οποίο συνάφθηκε στις 6 Μαρτίου με μια υπό σύσταση επιχείρηση, η οποία δεν είχε ακόμη καταχωριστεί νομίμως στα μητρώα, αμφισβητείται σήμερα από τον καταγγέλλοντα.
- (76) Οι γαλλικές αρχές υπογράμμισαν σε επιστολή της 1ης Ιουνίου 1999 ότι στο γαλλικό δίκαιο μια υπό σύσταση εταιρεία μπορεί να ενεργεί νομίμως από τη στιγμή κατά την οποία τα κεφάλαια που απαρτίζουν το αρχικό ίδιο κεφάλαιο κατατεθούν σε τράπεζα μαζί με σχέδιο καταστατικού, και ότι αυτή ήταν η κατάσταση κατά την ημερομηνία υπογραφής του πρωτοκόλλου πώλησης της 6ης Μαρτίου 1997. Προς στήριξη του ισχυρισμού τους αυτού, οι γαλλικές αρχές έστειλαν επίσης στην Επιτροπή σχετικό αποδεικτικό έγγραφο. Η Επιτροπή δεν μπορεί στο στάδιο αυτό να εξαγάγει συμπέρασμα βάσει αυτού του επιχειρήματος εκ μέρους του καταγγέλλοντος: στο πλαίσιο του ελέγχου των ενισχύσεων, όπως αυτός προβλέπεται από τη συνθήκη, η Επιτροπή δεν οφείλει να αποφανθεί σχετικά με το νομικό χαρακτήρα της πώλησης ο σχετικός έλεγχος εμπίπτει στη δικαιοδοσία των γαλλικών δικαστηρίων.
- (77) Η Επιτροπή δεν είναι ωστόσο σε θέση να επιβεβαιώσει εάν η διαδικασία αυτή, παρά του εισάγοντα διακρίσεις και ελάχιστα διαφανή χαρακτήρα της, οδήγησε τελικά στη χορήγηση ενισχύσεων. Πράγματι, το γεγονός ότι ο καταγγέλλων, υπέβαλε προσφορά ύψους 15 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, δηλαδή κατά 13 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα υψηλότερη από τον αγοραστή, δεν αποτελεί επαρκές στοιχείο για να αποδειχτεί η ύπαρξη ενίσχυσης ίσης με τη διαφορά τιμής μεταξύ των δύο αυτών προσφορών.

- (78) Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι, όπως υπογράμμισαν οι αρχές, και άλλα στοιχεία πλην της τιμής, όπως εγγυήσεις ή κίνδυνοι εκτός ισολογισμού, μπορούν να ληφθούν υπόψη από τους ιδιώτες μετόχους σε μια πράξη πώλησης της επιχείρησης, κατά τρόπο ώστε η μη επιλογή της προσφοράς του πλειοδότη να μην αποτελεί αυτή καθαυτή ακλόνητη απόδειξη χορήγησης ενίσχυσης, καθότι η έννοια του πλειοδότη μπορεί να ερμηνευτεί ευρύτερα, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εκτός ισολογισμού κινδύνων μεταξύ των προσφορών. Σημειώνει εξάλλου ότι η έκθεση του ορισθέντος ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η αξία της μετά από αύξηση κεφαλαίου ύψους 90 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων εξακολουθούσε να είναι αρνητική (μείον 29 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα), ενώ η τιμή πώλησης ήταν τελικά θετική (2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα). Τέλος, λαμβανομένων υπόψη των υποβληθέντων από τις γαλλικές αρχές στοιχείων, η επίπτωση της πώλησης αυτής στους εκτός ισολογισμού κινδύνους εις βάρος του πωλητή, παρότι δύσκολα ποσοτικοποιήσιμη, ήταν ωστόσο δυνητικώς κατά πολύ ανώτερη της διαφοράς των 13 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων μεταξύ των δύο προσφορών, κυρίως διότι το CDR συνεχίζει και μετά την πώληση να είναι τριτεγγυητής στο πλαίσιο εγγυήσεων που έχουν δοθεί στους κατόχους μεριδίων συνιδιοκτησίας.
- (79) Πράγματι, σύμφωνα με τις αρχές, σε περίπτωση εξαγοράς από τον καταγγέλλοντα υπήρχαν διάφορων ειδών νομικοί κίνδυνοι, που συνδέονταν με τις πολυάριθμες κινηθείσες ενώπιον των δικαστηρίων διαδικασίες με αντίδικους το CDR και τη Stardust από τη μια πλευρά και το πρώην μέλος της διοίκησης της επιχείρησης, τον κ. Tissier, από την άλλη, ενώ ορισμένα στοιχεία παρακινούσαν το CDR να θεωρήσει ότι η εξαγορά της Stardust από τον καταγγέλλοντα συνεπαγόταν αύξηση αυτών των νομικών κινδύνων και των χρηματοοικονομικών συνεπειών τους για τον πωλητή, δηλαδή το CDR, μετά από την εν λόγω πώληση. Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου πώλησης της 6ης Μαρτίου 1997, τα οφέλη από όλες τις δικαστικές διαδικασίες στις οποίες αντιμετώπιη ήταν η εταιρεία και το πρώην μέλος της διοίκησης της [καθώς και τα συνδεόμενα με αυτό φυσικά πρόσωπα και αλλοδαπές (offshore) εταιρείες] περιέρχονται στον πωλητή, δηλαδή στο CDR· έτσι, το CDR είχε κάθε λόγο να λάβει υπόψη τα εκτός ισολογισμού στοιχεία που συνδέονταν με αυτούς τους κινδύνους και οφέλη από τις δικαστικές διαφορές, ώστε να επιλέξει τη συνολικώς πλέον συμφέρουσα προσφορά.
- (80) Η Επιτροπή εξέτασε τις υπόλοιπες εγγυήσεις του πωλητή προς τον αγοραστή, οι οποίες χορηγήθηκαν στο πλαίσιο της πράξης πώλησης, και ιδίως τις εγγυήσεις επί των λογαριασμών της επιχείρησης, και θεωρεί ότι οι σχετικοί όροι δεν διαφέρουν από τους συνηθιστούς όρους πώλησης μιας επιχείρησης από ιδιώτη επενδυτή και ότι οι εγγυήσεις αυτές αποσκοπούν στο να περιορίσουν τις αβεβαιότητες του αγοραστή.
- (81) Η Επιτροπή δεν εκφράζει άποψη για αυτή καθαυτή την ορθότητα της απόρριψης, εκ μέρους του CDR, της προσφοράς εξαγοράς της Stardust από τον καταγγέλλοντα. Επισημαίνεται ωστόσο ότι δεν ήταν αυτοί οι — ενδεχομένως βίσιμοι — σχετικοί με τους κινδύνους λόγοι, οι οποίοι προβλήθηκαν από το CDR στον καταγγέλλοντα για να αιτιολογήσουν την μη αποδοχή της προσφοράς του, αλλά ένα επιχείρημα που αφορούσε την παρέλευση των προθεσμιών, το οποίο ήταν αβάσιμο, δεδομένου ότι οι εν λόγω προθεσμίες δεν είχαν προηγουμένως δημοσιευτεί. Η Επιτροπή δεν δύναται επομένως να λάβει υπόψη της το επιχείρημα των αρχών σύμφωνα με το οποίο ο καταγγέλλων είχε εχθρικές βλέψεις που αποσκοπούσαν στην εξαφάνιση της Stardust: το ότι ένας αγοραστής αποκτά μια επιχείρηση μαζί με τα περιουσιακά της στοιχεία δεν προδικάζει τη μελλοντική υιοθέτηση νομικών μορφών στο πλαίσιο των οποίων τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία θα αποτελέσουν το αντικείμενο εκμετάλλευσης ή πώλησης έτσι, η απαίτηση για διατήρηση της σημερινής μορφής εκμετάλλευσης της επιχείρησης εισάγει έναν όρο που μπορεί να θεωρηθεί ότι ενέχει διακρίσεις.
- (82) Ο ενέχων διακρίσεις χαρακτήρας αυτής της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης αποδεικνύει ότι το κράτος δεν επιδίωξε να μεγιστοποιήσει την τιμή πώλησης της επιχείρησης. Δεδομένων των προαναφερθέντων διαδικαστικών πλημμελειών, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να συμπεράνει ότι η τιμή πώλησης της Stardust αντιπροσωπεύει τιμή αγοράς που συνεπάγεται την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση της επιχείρησης και αναμφισβήτητα δεν περιέχει κανένα στοιχείο ενίσχυσης προς τον αγοραστή. Η Επιτροπή σημειώνει ωστόσο ότι οι ενδιαφερόμενοι για την εξαγορά μιας επιχείρησης αξιοποιούν ενδεχομένως οι ίδιοι τα ιδιαίτερος αβέβια στοιχεία όπως οι κίνδυνοι εκτός ισολογισμού ή η αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων, όπως η «φήμη και πελατεία», και ότι στην τιμή συμπεριλαμβάνουν στοιχεία τα οποία είναι αποκλειστικά δικά τους, όπως π.χ. οι εμπορικές συνέργειες με τις δικές τους δραστηριότητες, τα οποία ένας εκ των προτέρων υπολογισμός αδυνατεί να συμπεριλάβει. Δεδομένης της αβεβαιότητας για το επίπεδο της τιμής αγοράς στην οποία θα είχε καταλήξει μια ανοικτή, διαφανής και μη ενέχουσα διακρίσεις διαδικασία, και ελλείψει μιας τέτοιας διαδικασίας που θα ήταν η μόνη δυνάμενη να το αποδείξει, η Επιτροπή δεν είναι σε θέση να συμπεράνει, παρά τις επισημανθείσες διαδικαστικές πλημμελίες, ότι ο αγοραστής έλαβε ενίσχυση στο πλαίσιο της τιμής πώλησης.

iv) **Συμπέρασμα για το χαρακτήρα ενίσχυσης των υπό εξέταση μέτρων και ύψος των σχετικών ενισχύσεων**

- (83) Η συνεχής παροχή στήριξης του κράτους προς τη Stardust, μέσω του ομίλου Credit Lyonnais και στη συνέχεια του CDR, ενέχει ενισχύσεις που απορρέουν από την εφαρμογή χρηματοοικονομικών όρων μη σύμφωνων προς τη συνήθη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επενδυτή σε οικονομία της αγοράς, και τους οποίους τόσο η Crédit Lyonnais όσο και το CDR εφάρμοσαν στο πλαίσιο των χρηματοδοτήσεών τους προς την επιχείρηση καθ' όλη τη διάρκεια της ανάπτυξής της και στη συνέχεια κατά τη σοβαρότατη κρίση που η εν λόγω επιχείρηση διήλθε μεταξύ 1993 και 1996. Η προαναφερθείσα μη συμφωνία των εν λόγω μέτρων χρηματοδοτικής στήριξης προ της ανάληψης της Stardust εκ μέρους του CDR αποδεικνύεται από το εξαιρετικά υψηλό επίπεδο του χρηματοδοτικού ανοίγματος της Crédit Lyonnais έναντι της επιχείρησης, το οποίο στη συνέχεια περιήλθε στο CDR υπό μορφή απαιτήσεων και στοιχείων εκτός ισολογισμού, το ύψος των οποίων υπερέβαινε το ένα δισεκατομμύριο γαλλικά φράγκα, λαμβανομένων υπόψη των χορηγηθεισών στους πελάτες της Stardust χρηματοδοτήσεων, δηλαδή ανέρχονταν σε ποσό περίπου τριπλάσιο του ποσού των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης στα τέλη του 1996. Οι χορηγηθείσες στη Stardust ενισχύσεις μετατράπηκαν τελικά σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου εκ μέρους της Credit Lyonnais και του CDR. Οι ενισχύσεις αυτές, μη αναχθείσες στην παρούσα αξία βάσει της ημερομηνίας καταβολής τους, ανέρχονται σε:
- 44,3 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα στο πλαίσιο της πρώτης αύξησης κεφαλαίου της Stardust εκ μέρους της Altus Finance τον Οκτώβριο του 1994,
 - ελάφρυνση χρηματοοικονομικών επιβαρύνσεων από τον Ιούλιο του 1995 έως τον Ιούνιο του 1996, η οποία αφορούσε την τρέχουσα προκαταβολή ύψους 127,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων που χορήγησε το CDR στη Stardust. Δεδομένου ότι η τρέχουσα αυτή προκαταβολή μετατράπηκε στη συνέχεια σε κεφάλαιο, ως ημερομηνία πραγματοποίησης αυτής της αύξησης κεφαλαίου θα πρέπει να θεωρηθεί εκείνη της χορήγησης της τρέχουσας προκαταβολής διότι, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης της επιχείρησης, ήταν ήδη σαφές τον Ιούλιο του 1995 ότι το CDR δεν θα ήταν σε θέση να ανακτήσει τη χορηγηθείσα αυτή προκαταβολή,
 - 451,8 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα ⁽¹³⁾ που σχετίζονται με τις τρεις αυξήσεις κεφαλαίου της επιχείρησης μεταξύ 1995 και 1997 εκ μέρους του CDR, και συγκεκριμένα από τότε που η Stardust περιελήφθη στη δομή διαχωρισμού μέχρι την ιδιωτικοποίησή της.
- (84) Το σύνολο αυτών των ενισχύσεων εκτιμάται ότι ανέρχεται στο συνολικό ποσό των 496,3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (το ποσό αυτό δεν έχει αναχθεί στην παρούσα αξία με βάση τις ημερομηνίες καταβολής του). Τον Οκτώβριο του 1994, ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα η πρώτη αύξηση κεφαλαίου που εξετάζεται στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης, η παρούσα αξία του προαναφερθέντος ποσού η οποία προκύπτει από τις χορηγηθείσες προηγουμένως ⁽¹⁴⁾ ενισχύσεις εκ μέρους του ομίλου Credit Lyonnais — ανέρχονταν σε 450,4 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Με τις πράξεις αυτές κατέστη δυνατή η χρηματοδότηση — με μη επιστρεπτέα κεφάλαια, καθότι όπως αποδείχθηκε η ιδιωτικοποίηση της Stardust απέφερε μόνο 2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα — του κόστους που αντιπροσώπευε για το κράτος αυτή η επανειλημμένη στήριξη προς την επιχείρηση, και αντιπροσωπεύουν επομένως τις ενισχύσεις που περιείχαν οι προαναφερθείσες χρηματοδοτικές πράξεις στήριξης της Stardust.

VI

ΣΤΡΕΒΛΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

- (85) Όπως τόνισε η Επιτροπή στην ανακοίνωση με την οποία κινήθηκε η παρούσα διαδικασία, η αγορά εκμίσθωσης σκαφών αναψυχής, κύρια δραστηριότητα της Stardust, αποτελεί μια αγορά στην οποία ανταγωνίζονται διάφορες επιχειρήσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και έχει διεθνοποιηθεί υπό την επίδραση της ανάπτυξης των διεθνών τουριστικών ρευμάτων. Ορισμένες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε πολλές περιφέρειες της Κοινότητας, ιδίως στη Μεσόγειο και στις Γαλλικές Αντίλλες. Οι μισθωτές σκαφών αποτελούν μια πελατεία ποικίλης γεωγραφικής προέλευσης. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα, στην επιστολή των γαλλικών αρχών της 8ης Ιουνίου 1999, μόνο το 14 % των πελατών της Stardust προέρχεται από τη Γαλλία ενώ το 44 % από την υπόλοιπη Ευρώπη (και το υπόλοιπο 41 % από τις τρίτες χώρες), γεγονός που καταδεικνύει το υψηλό μερίδιο που αντιπροσωπεύουν οι κοινοτικές συναλλαγές στον — κύκλο εργασιών μιας επιχείρησης που δραστηριοποιείται στον τομέα αυτό. Πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι, χωρίς τις ενισχύσεις εκ μέρους της Credit Lyonnais και του CDR, η επιχείρηση θα έπρεπε να έχει τεθεί υπό εκκαθάριση και ότι ορισμένοι κοινοτικοί ανταγωνιστές της Stardust ενδέχεται να είχαν καταλάβει τα ελευθερωθέντα μερίδια αγοράς και να έχουν υποβάλει προσφορές για την εξαγορά περιουσιακών στοιχείων, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την παρουσία τους στη γαλλική και ευρωπαϊκή αγορά μίσθωσης σκαφών αναψυχής.

⁽¹³⁾ Το ποσό αυτό συμπεριλαμβάνει την τρέχουσα προκαταβολή του Ιουλίου 1995, η οποία στη συνέχεια μετατράπηκε σε κεφάλαιο, κατά τρόπο ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα άδρωσης των δύο αυτών στοιχείων στο πλαίσιο του συνολικού υπολογισμού των ενισχύσεων.

⁽¹⁴⁾ Λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας της περιόδου κατά την οποία χορηγήθηκαν οι ενισχύσεις εκ μέρους της Credit Lyonnais πριν από τη μεταβίβαση της Stardust για διαχωρισμό, η Επιτροπή επεμβαίνει στις 30 Οκτωβρίου 1994 (η πρώτη από τις εξεταζόμενες αυξήσεις κεφαλαίου έλαβε χώρα τον Οκτώβριο του 1994), ως τη συμβατική ημερομηνία αναφοράς για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των ενισχύσεων, βάσει του ισχύοντος τότε επιτοκίου αναφοράς, δηλαδή 8,93 %. Σύμφωνα με τις αρχές, το 1994 είναι το τελευταίο έτος κατά τη διάρκεια του οποίου αυξήθηκαν οι δεσμεύσεις της Credit Lyonnais έναντι της επιχείρησης.

- (86) Από τα προηγούμενα στοιχεία προκύπτει ότι τα εν λόγω μέτρα εμπόδισαν ή ενδέχεται να εμπόδισαν τις συναλλαγές εντός της Κοινότητας. Λόγω των στοιχείων ενίσχυσης που περιέχουν αυτά τα μέτρα, οι προαναφερθείσες παρεμβάσεις θεωρούνται ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, δεδομένου ότι ενέχουν κρατικές ενισχύσεις που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Όλα αυτά τα μέτρα έπρεπε να έχουν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και επομένως, ελλείψει κοινοποίησης, θεωρούνται παράνομα.

VII

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟΥ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

- (87) Όπως αναφέρει η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για κίνηση της παρούσας διαδικασίας τα υπό εξέταση μέτρα δεν αποτελούν ενίσχυση κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, ούτε ενίσχυση με σκοπό την προώθηση σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος δεν πρόκειται επίσης ούτε για ενίσχυση με σκοπό την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας.
- (88) Δεδομένου ότι δεν πρόκειται ούτε για ενίσχυση με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων γαλλικών περιοχών, ούτε για ενίσχυση για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) δεύτερο μέρος της πρώτης φράσης.
- (89) Με βάση τις υποβληθείσες από τις γαλλικές αρχές πληροφορίες, μόνον η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) πρώτο μέρος της πρώτης φράσης θα μπορούσε ενδεχομένως να ληφθεί υπόψη για τις ενισχύσεις που χορήγησαν στη Stardust πριν από το 1995 η Credit Lyonnais και, από τη μεταβίβαση της επιχείρησης αυτής στη δομή διαχωρισμού μέχρι την ιδιωτικοποίησή της, το CDR.

ι) Συμβιβασίμο των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο των αυξήσεων κεφαλαίου της επιχείρησης πριν από τη μεταβίβασή της στο CDR

- (90) Οι χορηγηθείσες από την Credit Lyonnais ενισχύσεις στην επιχείρηση μέχρι το 1995 πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο της ταχείας επέκτασης της επιχείρησης στις αρχές της δεκαετίας 1990. Ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης, χάρη στη στήριξη εκ μέρους της Crédit Lyonnais, διπλασιάστηκε από το 1992 έως το 1993, πράγμα το οποίο επαναλήφθηκε κατά τη διετία 1993-1994 (το 1994 ο κύκλος εργασιών ανήλθε σε περίπου 190 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, αλλά η λογιστική χρήση 18 μηνών εμφανίζει κύκλο εργασιών 292 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων μέχρι τον Ιούνιο του 1995). Ο τετραπλασιασμός αυτός σε δύο έτη δεν ήταν δυνατό να γίνει μέσω αυτοχρηματοδότησης, λαμβανομένων υπόψη των πενιχρών αποτελεσμάτων του 1992 και των αρνητικών αποτελεσμάτων του 1993 και του 1994, αλλά μόνο χάρη στις συνδρομές του μοναδικού χρηματοδότη του ομίλου, της Credit Lyonnais, που αναλάμβανε ολοένα και μεγαλύτερες δεσμεύσεις και χρηματοδοτικά ανοίγματα. Την εξέλιξη αυτή επιτάχυναν οι εξαιρετικά ευνοϊκοί όροι που συνόδευαν τις χρηματοδοτήσεις της Credit Lyonnais, στο πλαίσιο των οποίων χορηγούντο εγγυήσεις και πιστώσεις ακόμη και στην πελατεία της Stardust, της οποίας η διαχείριση είχε ανατεθεί στην επιχείρηση. Η χρηματοδοτική στήριξη της Crédit Lyonnais επέτρεψε στην επιχείρηση να εξαγοράσει ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και να αυξήσει τα μερίδια αγοράς που κατείχε. Με τον τρόπο αυτό, η ιδρυθείσα το 1989 επιχείρηση, η οποία στις αρχές της δεκαετίας 1990 ήταν ακόμη μια μικρή ΜΜΕ που διαδραματίζε περιθωριακό ρόλο στον τομέα της δραστηριότητάς της κατόρθωσε, παρά τις κακές της επιδόσεις, να καταστεί μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις του τομέα, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο.
- (91) Η επέκταση αυτή συνέπεσε με πράξεις εξωτερικής ανάπτυξης. Το 1992, η Stardust ανέλαβε τη διαχείριση της εταιρείας ATM, η οποία διαχειριζόταν και πωλούσε στόλο 150 σκαφών χωρίς πλήρωμα. Το 1993, η Stardust εξαγόρασε την ATM, η οποία βρισκόταν σε κατάσταση πτώχευσης, καθώς και την εταιρεία Jet Sea, που βρισκόταν στην ίδια κατάσταση. Μετά από τις δύο αυτές πράξεις, η Stardust διαχειριζόταν 180 πλοία και επτά λιμένες για ιδιωτικά σκάφη. Παράλληλα με την επέκταση αυτή εφαρμόστηκε μια πολιτική που αποσκοπούσε στην αύξηση του κύρους της επιχείρησης, στο πλαίσιο της οποίας η τελευταία δεσμεύτηκε να διαθέσει δύο γαλλικά πλοία για το America Cup του 1994. Η Stardust δεσμεύτηκε να αγοράσει τα δύο αυτά πλοία μετά από πέντε έτη στο 40 % της αξίας τους, καταβάλλοντας δηλαδή 32 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα.

- (92) Η εταιρεία ήταν αδύνατο να ελέγξει τόσο αυτή την ταχεία επέκταση όσο και την εφαρμογή της προαναφερθείσας πολιτικής. Οι ζημίες της, σύμφωνα με τις γαλλικές αρχές, προέρχονται κυρίως:
- από ζημίες που συνδέονται με την αρχική δραστηριότητα της Stardust, δηλαδή από την πώληση και τη διαχείριση πλοίων τύπου «Scorpio», που εν μέρει οφείλονται σε απερίσκεπτες αναλήψεις κινδύνων [...],
 - από κακή εμπορική στρατηγική και ακατάλληλη διαχείριση,
 - από μη επαναλαμβανόμενα εξωτερικά γεγονότα όπως οι ζημίες από το America Cup, τις οποίες οι γαλλικές αρχές υπολογίζουν σε 45 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα.

(93)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

(σε εκατομμύρια FF)

	31.12.1990 (11 μήνες)	31.12.1991 (12 μήνες)	31.12.1992 (12 μήνες)	31.12.1993 (12 μήνες)	30.6.1995 (18 μήνες)	30.6.1996 (12 μήνες)	30.6.1997 (12 μήνες)
Κύκλος εργασιών	10,4	25,9	53,2	117,5	291,7	178,4	134,9
Αποτέλεσμα εκμετάλλευσης	0,7	4,1	9,9	6,7	- 110,7	- 43,4	- 21,9
Χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα	- 0,3	- 2,7	- 6,8	- 18,1	- 49	- 30,2	- 6,6
Έκτακτο αποτέλεσμα	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 3,7	- 199,9	- 71,9	52,7
Καθαρό αποτέλεσμα	0,3	0,4	2,1	- 15,9	- 361,2	- 146,9	24,1

Πηγή: γαλλικές αρχές.

- (94) Η σοβαρότατη κατάσταση που προέκυψε από αυτές τις ζημίες απορρόφησε όχι μόνο όλα τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης, αλλά, λόγω του ότι βρισκόταν σε στάδιο δυνητικής πτώχευσης, την κατέστησε αφερέγγυα και έναντι του μοναδικού της χρηματοδότη-τραπεζικού φορέα, δηλαδή της Crédit Lyonnais. Η τελευταία, αντί να εξαγάγει τα επιβαλλόμενα συμπεράσματα και να κλείσει με ζημία τα χρηματοδοτικά της ανοίγματα έναντι της Stardust, ανέλαβε ακόμη μεγαλύτερες δεσμεύσεις μέσω της χορήγησης νέων πιστώσεων το 1994 και μετατρέποντας, κατά τη διάρκεια της δεκαοκτάμηνης χρήσης από το 1994 έως και το πρώτο εξάμηνο του 1995, πιστώσεις που κατείχε η θυγατρική της Crédit Lyonnais, η SBT Batiξ σε λήψεις συμμετοχών εκ μέρους της Altus finance, η οποία ήταν η εταιρεία συμμετοχών της Credit Lyonnais. Η πράξη αυτή επέτρεψε στην επιχείρηση να αποφύγει την πτώχευση αλλά παράλληλα οδήγησε την Credit Lyonnais σε ακόμη μεγαλύτερες δεσμεύσεις έναντι αυτής της επιχείρησης και, ελλείψει σχεδίου αναδιάρθρωσης, στην ουσία παρέτεινε απλώς τις προθεσμίες, δεδομένου του ύψους των ζημιών λόγω της κακής διαχείρισης της επιχείρησης και της χαμηλής αποδοτικότητάς της. Έτσι, οι ενισχύσεις που περιείχαν τα μέτρα στήριξης που εφάρμοσε η Crédit Lyonnais για να συμβάλει στην ανάπτυξη της επιχείρησης υπερέβησαν κατά πολύ την προαναφερθείσα αύξηση κεφαλαίου στα τέλη του 1994, ενώ η κάλυψη των ζημιών αυτών που προέκυψαν από τις ενισχύσεις στη Stardust στην πραγματικότητα μεταφέρθηκε στο κράτος στο πλαίσιο της δομής διαχωρισμού και της ανάληψης της Stardust από το CDR στις αρχές του 1995.
- (95) Για να εκτιμηθεί το συμβιβασίμο των μέτρων αυτών με τη συνθήκη, πρέπει να σημειωθεί ότι τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης προηγήθηκαν των αυξήσεων κεφαλαίου της επιχείρησης μεταξύ 1994 και 1997 — οι οποίες αντιπροσωπεύουν μόνο την ετεροχρονισμένη πληρωμή των στοιχείων ενίσχυσης που περιείχαν και αφορούν κυρίως την απερίσκεπτη χρηματοδότηση της επιχείρησης από την Crédit Lyonnais κατά την περίοδο ταχείας ανάπτυξης της (1992-94). Όπως όμως αναφέρθηκε παραπάνω, η μοναδική παρέκκλιση που μπορεί να εφαρμοστεί για τα εξεταζόμενα μέτρα στήριξης είναι η παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, γεγονός το οποίο προϋποθέτει ότι οι εν λόγω ενισχύσεις αποτελούν ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση.

- (96) Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι χορηγήθεισες στη Stardust ενισχύσεις κατά κανένα τρόπο δεν χρησιμοποιήθηκαν για την αναδιάρθρωση της επιχείρησης αλλά είχαν κυρίως ως αποτέλεσμα την επιτάχυνση του αναπτυξιακού της ρυθμού, καθώς και τη συνεχή αύξηση των υπό τον έλεγχο της ευρισκόμενων μεριδίων αγοράς. Σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο που κατάρτισε ο σύμβουλος ACA τον Οκτώβριο του 1993 και υποβλήθηκε από τις γαλλικές αρχές στην Επιτροπή στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, στόχος ήταν να καταστεί η Stardust η μεγαλύτερη εταιρεία στην ευρωπαϊκή αγορά κρουαζιερών μικρής διάρκειας. Στο σχέδιο αυτό, η ανάπτυξη της διετίας 1993-1994 θεωρείτο ως η περίοδος «απογείωσης» της επιχείρησης, την οποία επρόκειτο να ακολουθήσει μια σταθερή περίοδος ανάπτυξης από το 1995. Αυτό προϋπέθετε ότι ο στόλος θα ανέλθει από 218 πλοία το 1993 σε 355 το 1996, και παράλληλα θα αυξηθεί η αξία τους και η ανά μονάδα μεταφορική τους ικανότητα, ενώ τα πλοία αυτά θα καταμεμηθούν σε λιμένες που βρίσκονται σε μεγάλες παγκόσμιες τουριστικές ζώνες — Αντίλλες, Πολυνησία, Μεσόγειος και Ινδικός Ωκεανός — με σκοπό την εξυπηρέτηση πελατών προερχόμενων κυρίως από την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική στόχος είναι να επιτευχθεί κύκλος εργασιών ανώτερος των 300 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων το 1996, δηλαδή να εξαπλασιαστεί σε σύγκριση με τα περίπου 50 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα του 1992. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το σχέδιο του Οκτωβρίου 1993 δεν έχει τα χαρακτηριστικά ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης που να προβλέπει την εφαρμογή αυστηρής πολιτικής για μια ορισμένη περίοδο ώστε να καταστεί δυνατή η εσωτερική ανασυγκρότηση της επιχείρησης και να αμβλυθούν οι προκαλούμενες από τις ενισχύσεις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Αντίθετα, πρόκειται για ένα φιλόδοξο αναπτυξιακό σχέδιο που αποσκοπεί στο να καταστήσει την εν λόγω MME μια από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες επιχειρήσεις του τομέα των σκαφών αναψυχής.
- (97) Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι χορηγήθεισες από την Credit Lyonnais ενισχύσεις κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ανάπτυξης υπό μορφή χρηματοδοτήσεων υψηλού κινδύνου, και τις οποίες, για τους προαναφερθέντες λόγους, η Crédit Lyonnais και το CDR μετέτρεψαν στη συνέχεια (από τα τέλη του 1994) σε αυξήσεις κεφαλαίου, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση ή τη διάσωση της Stardust. Αντίθετα, η στρεβλωτική επίπτωση των ενισχύσεων αυτών στον ανταγωνισμό ήταν η μεγαλύτερη δυνατή καθότι αποσκοπούσαν στην ταχεία ανάπτυξη της επιχείρησης μέσω εξαγοράς ανταγωνιστριών επιχειρήσεων και αύξησης των μεριδίων αγοράς, γεγονός το οποίο της επέτρεψε να τετραπλασιάσει τον κύκλο εργασιών της μεταξύ 1992 και 1994.
- (98) Οι εν λόγω ενισχύσεις είναι επομένως παράνομες, καθότι μη κοινοποιηθείσες, και παράλληλα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.
- ii) Συμβιβασίμο των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο των μέτρων αύξησης του κεφαλαίου της επιχείρησης καθώς και στο πλαίσιο της ανάληψης στοιχείων ενεργητικού από το CDR μετά τη μεταβίβαση της Stardust στη δομή διαχωρισμού**
- (99) Οι αρχές υπογράμμισαν στην Επιτροπή ότι η επιχείρηση άρχισε να επανέρχεται σε κατάσταση αποδοτικότητας και ότι η επάνοδος της σε κατάσταση ισορροπίας προβλέπεται για την εταιρική χρήση 1997/98. Οι γαλλικές αρχές τόνισαν ότι οι ενέργειες αναδιάρθρωσης που εφαρμόζει η νέα διοίκηση της επιχείρησης η οποία τοποθετήθηκε από το CDR το 1995 άρχισαν να αποφέρουν αποτελέσματα. Υπέβαλαν στην Επιτροπή έγγραφο με τα ληφθέντα από τη νέα διοίκηση μέτρα αναδιάρθρωσης τα οποία θα επιτρέψουν στην επιχείρηση να επανέλθει σε κατάσταση αποδοτικότητας από το 1997/98 και βάσει των οποίων επελέγη ο αγοραστής.
- (100) Στη συνέχεια η Επιτροπή σχολιάζει τα παραπάνω επιχειρήματα των γαλλικών αρχών. Θα πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι, εκτός από τα στοιχεία αβεβαιότητας για τις συνθήκες υπό τις οποίες έγινε η τελευταία αύξηση κεφαλαίου, η οποία δεν μπορεί να διαχωριστεί από το επίπεδο της τιμής που προσέφερε ο αγοραστής, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας διαδικασίας, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η διαχείριση του ζητήματος αυτού από το CDR φαίνεται να ανταποκρίνεται σε διαχειριστικά κριτήρια που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των συνεπειών από τις μη συνετές δεσμεύσεις που ανέλαβε η Credit Lyonnais και στον περιορισμό των ζημιών που πρέπει να καλυφθούν από το κράτος. Το σημαντικό κόστος αυτής της πράξης για το κράτος φαίνεται ότι προέκυψε ουσιαστικά από τη μη συνετή διαχείριση τού εν λόγω ζητήματος εκ μέρους της Credit Lyonnais κατά τα έτη που προηγήθηκαν της μεταβίβασης της επιχείρησης στη δομή διαχωρισμού.
- (101) Η Επιτροπή, όπως προανέφερε στην αξιολόγηση του χαρακτήρα ενίσχυσης των υπό εξέταση μέτρων, θεωρεί πράγματι ότι η γενεσιουργός αιτία των ενισχύσεων αυτών δεν εντοπίζεται τόσο στις ενέργειες του CDR αυτού καθ'εαυτού, όσο στη μη συνετή στήριξη που παρέσχε η Credit Lyonnais στην επιχείρηση πριν από τη μεταβίβαση της στη δομή διαχωρισμού: πράγματι, οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν πολύ πριν το κράτος υποχρεωθεί να καλύψει τις ζημιές του από την πράξη αυτή μέσω του CDR. Επίσης, στην περίπτωση ενός μέτρου ενίσχυσης υπό μορφή εγγύησης, η γενεσιουργός αιτία του μέτρου ενίσχυσης δεν είναι η πράξη της πληρωμής εκ μέρους του κράτους — στην περίπτωση της εγγύησης, η ενεργοποίησή της — αλλά η ίδια η πράξη από την οποία προέρχεται αυτή η ενεργοποίηση (στην περίπτωση της εγγύησης, η χορήγησή της).

Το γεγονός ότι η Επιτροπή αξιολογεί τις τελικώς χορηγηθείσες ενισχύσεις στη Stardust βασιζόμενη στο κόστος της αύξησης κεφαλαίου και της πράξης εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων, που πραγματοποιήθηκε κυρίως το CDR, δεν θα μπορούσε επομένως σε καμία περίπτωση να απαλλάξει από το χαρακτήρα ενίσχυσης τις προγενέστερες χρηματοδοτήσεις που είχε χορηγήσει η Crédit Lyonnais στη Stardust. Όπως υπογραμμίστηκε παραπάνω, η εν λόγω στήριξη εκ μέρους του ομίλου Credit Lyonnais είχε φθάσει σε παράλογο επίπεδο και υπερέβαινε σημαντικά το σύνολο του ισολογισμού της επιχείρησης πριν μάλιστα από τη μεταβίβαση της Stardust στο CDR.

- (102) Το CDR βρέθηκε έτσι αντιμέτωπο με μια κατάσταση τόσο δυσμενή που το χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα από τη μεταβίβαση της Stardust στο πλαίσιο της δομής διαχωρισμού δεν μπορούσε παρά να ήταν ιδιαίτερα αρνητικό, ακόμη και σε περίπτωση που η διαδικασία ιδιωτικοποίησης ήταν ανοικτή στον ανταγωνισμό, διαφανής και δεν ενείχε διακρίσεις. Η Crédit Lyonnais κατέβαλε τελικά ένα πολύ μικρό μέρος των ενισχύσεων που περιλαμβάνονταν στην προαναφερθείσα μη συνετή στήριξη — και αυτό συνέβη κατά την αύξηση κεφαλαίου του 1994 ύψους 44,3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων, ήτοι λιγότερο από 10 % του συνόλου των ενισχύσεων — καθότι η χρηματοπιστωτική εκκαθάριση αυτής της πράξης καθυστέρησε και επιβάρυνε απευθείας το κράτος, δεδομένου ότι στο πλαίσιο της δομής διαχωρισμού τα μη αποδοτικά περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας μεταφέρθηκαν στο CDR. Διαπιστώνεται επομένως ότι μεσολάβησε μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ της ημερομηνίας χορήγησης αυτών των ενισχύσεων, δηλαδή πριν από το 1995, και της τελικής διαπίστωσης (1997) των ζημιών που πρέπει να καλυφθούν για την οριστική εκκαθάριση της πράξης και καθορίζεται το ακριβές ποσό των ενισχύσεων που περιλαμβάνουν τα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης εκ μέρους της Credit Lyonnais.
- (103) Επομένως, τα μέτρα αύξησης κεφαλαίου και εξαγοράς περιουσιακών στοιχείων υψηλού κινδύνου που εφαρμόστηκαν από το CDR υπέρ της επιχείρησης δεν πρέπει στην παρούσα περίπτωση να εκτιμηθούν βάσει του σχεδίου αναδιάρθρωσης που εκπόνησε η νέα διοίκηση της επιχείρησης τον Φεβρουάριο του 1996, αλλά, όπως και για την αύξηση κεφαλαίου του 1994, στο πλαίσιο εντός του οποίου πράγματι χορηγήθηκαν αρχικά οι ενισχύσεις στη Stardust, και ιδίως κατά τα έτη 1992, 1993 και 1994. Όπως όμως προαναφέρθηκε, η πρώτη αυτή αύξηση κεφαλαίου του 1994 δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να θεωρηθεί ότι είναι συμβιβάσιμη με το κοινό συμφέρον. Το ίδιο συνεπώς ισχύει και για τις ενισχύσεις που ιεταβιβάστηκαν στο CDR.
- (104) Επιπλέον, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι αρχές δεν υπέβαλαν στην Επιτροπή κανένα σχέδιο αναδιάρθρωσης που να εκπονήθηκε στις αρχές του 1995 και επέτρεπε να εξεταστεί το κατά πόσον συμβιβάζεται με τη συνθήκη η αύξηση κεφαλαίου του Απριλίου 1995, ύψους 112 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων. Οι γαλλικές αρχές περιορίστηκαν, στην απάντησή τους της 9ης Φεβρουαρίου 1998, να υποβάλουν έγγραφο στο οποίο εκ των υστέρων αιτιολογούσαν τα μέτρα που έλαβε την εποχή εκείνη η νέα διοίκηση της επιχείρησης. Το σχέδιο αναδιάρθρωσης που υπέβαλαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας είναι μεταγενέστερο και χρονολογείται από τον Φεβρουάριο του 1996. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι τα μέτρα αναδιάρθρωσης λήφθηκαν καθυστερημένα, μέσα σε ένα πολύ διαφορετικό πλαίσιο, στην ιδιαίτερη αυτή περίπτωση, σε σχέση με εκείνο της χορήγησης των ενισχύσεων, από την αρχή της δεκαετίας 1990, εκ μέρους της Crédit Lyonnais, γεγονός το οποίο παρέσχε στη μικρή αυτή επιχείρηση την δυνατότητα να καταστεί μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες του τομέα των σαφών αναμυχής· η εταιρεία αυτή εξακολουθεί να παραμένει μεταξύ των μεγαλύτερων του τομέα, ακόμη και μετά από την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων αναδιάρθρωσης.
- (105) Οι γαλλικές αρχές απέστειλαν επίσης στην Επιτροπή, με την επιστολή της 2ας Ιουνίου 1999, ένα έγγραφο που δεν έφερε ημερομηνία και το οποίο οι γαλλικές αρχές παρουσίαζαν ως σχέδιο αναδιάρθρωσης που τέθηκε σε εφαρμογή από το καλοκαίρι του 1995. Ωστόσο, από τα περιλαμβανόμενα στοιχεία προκύπτει σαφώς ότι το έγγραφο αυτό είναι μεταγενέστερο του 1995. Το εν λόγω σχέδιο προβάλλει τα ληφθέντα μέτρα για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας της επιχείρησης. Ωστόσο, από τα στοιχεία που περιλαμβάνει δεν προκύπτει ότι οι χορηγηθείσες στην επιχείρηση ενισχύσεις είναι συμβιβάσιμες με τη συνθήκη, στο βαθμό που η περιγραφόμενη στρατηγική προβλέπει ενισχυμένη παρουσία στην Ευρώπη και ισχυρή ανάπτυξη της επιχείρησης ενώ παράλληλα δεν προβλέπει κανένα μέτρο που να αποσκοπεί στο να αμβλυνηθεί ο στρεβλωτικός χαρακτήρας των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην επιχείρηση.
- (106) Επισημάινεται επίσης ότι ακόμη και αν η αξιολόγηση του συμβιβάσιμου των χορηγηθεισών από το CDR ενισχύσεων γίνει ανεξάρτητα από την προ του 1995 επικρατούσα κατάσταση, περίοδο κατά την οποία χορηγήθηκαν πραγματικά τα σχετικά ποσά, και επομένως οι ενισχύσεις θα έπρεπε κανονικά να αξιολογηθούν στο πλαίσιο αυτό [παρότι η πληρωμή πραγματοποιήθηκε σε πολλές δόσεις ⁽¹⁵⁾], η Επιτροπή εξέτασε ωστόσο εάν οι ενισχύσεις αυτές μπορούσαν να θεωρηθούν ως συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

⁽¹⁵⁾ Βλέπε απόφαση «Ducros» του Πρωτοδικείου, υπόθεση T-149/95, Συλλογή 1997, σ. II. 2031, σημείο 66 του σκεπτικού.

- (107) Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο του Φεβρουαρίου 1996 που υπέβαλαν οι αρχές στην Επιτροπή και το οποίο σύμφωνα πάντα με τις γαλλικές αρχές χρησίμευσε ως βάση για τις επακόλουθες αυξήσεις κεφαλαίου, η επιχείρηση έπρεπε να επικεντρώσει εκ νέου τις προσπάθειές της στη βασική της δραστηριότητα, δηλαδή στην παροχή υπηρεσιών εκμίσθωσης κρουαζιερών σε «bare boats»: προβλεπόταν ισχυρή άνοδος της τελευταίας αυτής δραστηριότητας, στο πλαίσιο μιας στρατηγικής γνωστής ως «έξοδος προς τα επάνω», δεδομένου ότι ο στόλος των «bare boats» έπρεπε να ανέλθει από 189 πλοία στα τέλη του 1994 σε 264 στα τέλη του 1996. Από την άλλη πλευρά, οι υπόλοιπες δραστηριότητες της επιχείρησης έπρεπε να περιοριστούν. Το εν λόγω σχέδιο προέβλεπε αισθητή μείωση των ακινητοποιήσεων της επιχείρησης και του κύκλου εργασιών της, ο οποίος μεταξύ 1995 και 1997 έπρεπε να υποχωρήσει από 208 σε 162 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, δηλαδή να συρρικνωθεί κατά περίπου 22 %. Η πλέον θιγόμενη δραστηριότητα ήταν η πώληση σκαφών, όπου ο σχετικός κύκλος εργασιών θα μειωνόταν από 175 σε 63 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Αντίθετα, η πλέον προσοδοφόρα δραστηριότητα, δηλαδή η εκμίσθωση «bare boats», προβλεπόταν να σημειώσει αισθητή αύξηση, από 44 σε 99 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα. Έτσι, ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης το 1997, μετά από αυτό τον περιορισμό των δραστηριοτήτων, παρέμεινε περίπου 2,5 φορές υψηλότερος από το επίπεδο του του 1992, ενώ οι ενισχύσεις της Credit Lyonnais προς τη Stardust χορηγήθηκαν στην πραγματικότητα ήδη από την έναρξη της περιόδου (βλέπε τμήμα V).
- (108) Εάν εξεταστεί το σύνολο της περιόδου κατά τη διάρκεια της οποίας χορηγήθηκαν οι ενισχύσεις, προκύπτει το συμπέρασμα ότι στην πραγματικότητα οι τελευταίες, παρά τα μέτρα που λήφθηκαν καθυστερημένα σχετικά με την αναδιάρθρωση και τον περιορισμό της δραστηριότητας, έδωσαν τη δυνατότητα να αυξηθεί με έντονους ρυθμούς η δραστηριότητα της Stardust. Η αύξηση αυτή, όπως προκύπτει από σημείωμα των γαλλικών αρχών της 8ης Ιουνίου 1999, της έδωσε τη δυνατότητα αύξησης του κύκλου εργασιών της πολύ ταχύτερης από εκείνη των δύο κυριότερων ανταγωνιστών της, της Moorings, της οποίας ο κύκλος εργασιών παρέμεινε σταθερός κατά την περίοδο αυτή, και της Sunsail, η οποία διπλασίασε τον κύκλο εργασιών της κατά την ίδια περίοδο, δηλαδή παρουσίασε αύξηση αισθητά καλύτερη από εκείνη της Stardust. Η επίδοση αυτή της Stardust στη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου και λαμβανομένου υπόψη ότι επρόκειτο για μια ελάχιστα αποδοτική και κακώς διαχειριζόμενη εταιρεία, εξηγείται κυρίως από το εξαιρετικά υψηλό ποσό των ενισχύσεων που έλαβε. Χωρίς τις ενισχύσεις αυτές, η επιχείρηση θα είχε τειθεί υπό εκκαθάριση μετά από την εμφάνιση της πραγματικής της κατάστασης, η οποία προέκυψε από το λογιστικό έλεγχο στα τέλη του 1994, και θα είχε επομένως εξαφανιστεί από την αγορά.
- (109) Ένα τέτοιο σχέδιο, ακόμη και αν υποθεθεί ότι επιτρέπει να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης και να περιοριστούν στο ελάχιστο δυνατό οι ενισχύσεις, δεν μπορούσε επομένως, λόγω των σημαντικών ποσών που αντιπροσώπευαν οι ενισχύσεις, και τα οποία ανέρχονταν στο τριπλάσιο σχεδόν του ετήσιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά το 1995/96, να είναι συμβιβάσιμο με τους υφιστάμενους κανόνες σε θέματα ενισχύσεων για την αναδιάρθρωση, οι οποίοι προβλέπουν αντισταθμίσεις που θα αμβλύνουν για τους ανταγωνιστές τις προκαλούμενες από τις ενισχύσεις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Τα μέτρα αναδιάρθρωσης, τα οποία λήφθηκαν καθυστερημένα, φαίνεται ότι ήταν τα απολύτως απαραίτητα για να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης, ιδίως μέσω του περιορισμού των ακινητοποιήσεων και των κινδύνων στη δραστηριότητα πώλησης σκαφών. Κατά κανένα τρόπο δεν προκύπτει ότι τα μέτρα αυτά υπερέβαιναν το απολύτως απαραίτητο και ότι περιείχαν στοιχεία που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μέτρο αντιστάθμισης υπέρ των ανταγωνιστών για τις προκληθείσες από τις ενισχύσεις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στη βασική δραστηριότητα της επιχείρησης, δηλαδή στην εκμίσθωση «bare boats».
- (110) Το φιλόδοξο αυτό σχέδιο επανεστίασης στη δραστηριότητα εκμίσθωσης «bare boats» εφαρμόστηκε στη συνέχεια κατά τρόπο συνεπή. Σύμφωνα με τα τελευταία κοινοποιηθέντα από τις γαλλικές αρχές στοιχεία, ο ετήσιος καταλογισθείς αριθμός εβδομάδων εκμίσθωσης από την επιχείρηση για τα «bare boats» ανήλθε από 1 890 κατά τη χρήση του 1993 σε 2 794 κατά τη χρήση 1995/96 και σε 3 971 για τη χρήση 1997/98, ενώ ο στόχος για το 1999 καθορίστηκε σε 4 800 εβδομάδες, δηλαδή η κατ' όγκο δραστηριότητα στον τομέα αυτό πολλαπλασιάστηκε κατά 2,5 σε σχέση με το 1993. Στο σύνολο της υπό εξέταση περιόδου (1992-1997), κατά τη διάρκεια της οποίας η Credit Lyonnais άρχισε να χορηγεί ενισχύσεις στην επιχείρηση προκειμένου να επιταχυνθεί ο ρυθμός ανάπτυξής της, ο κύκλος εργασιών της Stardust ανήλθε από 53 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα σε περίπου 135 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα.
- (111) Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι γάλλοι και οι ευρωπαίοι ανταγωνιστές της Stardust, ιδίως εκείνοι που διαθέτουν ισχυρή παρουσία στον ίδιο τομέα δραστηριότητας, δηλαδή στην εκμίσθωση κρουαζιερών με «bare boats», αδυνατούσαν στην πραγματικότητα να εντοπίσουν οποιοδήποτε ουσιαστικό στοιχείο αντιστάθμισης στο σχέδιο αυτό και, αντίθετα μάλιστα, υπέστησαν ζημία λόγω των χορηγηθεισών στην επιχείρηση ενισχύσεων για την επανεστίασή της στην κύρια αυτή δραστηριότητα, όπου σημειώνει ταχύτερη ανάπτυξη. Όπως εξάλλου υπογραμμίστηκε, η πελατεία της Stardust είναι ποικίλης γεωγραφικής προέλευσης, καθότι το 44 % της πελατείας είναι ευρωπαϊκή (μη συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας), το 14 % γαλλική, ενώ το υπόλοιπο προέρχεται από τις τρίτες χώρες, και κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν τον ευαίσθητο χαρακτήρα των μέτρων που λήφθηκαν υπέρ της Stardust και της δυνητικής τους επίπτωσης στον ανταγωνισμό, όχι μόνο στη Γαλλία αλλά και στην υπόλοιπη Κοινότητα. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα αναδιάρθρωσης που έλαβε η νέα διεύθυνση της επιχείρησης με τη στήριξη του μετόχου της, αντί να περιέχουν αντισταθμίσεις ικανές να αμβλύνουν τις προκαλούμενες από τις ενισχύσεις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, αντίθετα, λόγω ακριβώς των εν λόγω ενισχύσεων, οδήγησαν σε ισχυρότατη άνοδο της δραστηριότητας της Stardust στο στρατηγικό τομέα — αντικείμενό της.

- (112) Επομένως, από την εξέταση αυτή πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα μέτρα στήριξης που έλαβε το CDR υπέρ της Stardust κατά την περίοδο 1995-1997, ακόμη και αν μπορούσαν να εξεταστούν εκ των υστέρων βάσει του σχεδίου του Φεβρουαρίου 1996, δεν πληρούν τα κριτήρια που προβλέπει το πλαίσιο κανόνων για τις ενισχύσεις υπέρ της αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων.
- (113) Επομένως, οι χορηγηθείσες στην επιχείρηση ενισχύσεις κηρύσσονται ασυμβίβαστες με το κοινό συμφέρον.

VIII

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (114) Τα μέτρα στήριξης υπό μορφή χρηματοδοτήσεων και τραπεζικών εγγυήσεων που χορήγησε το κράτος στην επιχείρηση Stardust μέσω του ομίλου Credit Lyonnais και στη συνέχεια του CDR περιέχουν στοιχεία ενίσχυσης. Τα μέτρα αυτά είναι παράνομα διότι δεν κοινοποιήθηκαν. Τα εν λόγω στοιχεία ενίσχυσης εντοπίζονται σε μη επιστρεπτές χρηματοδοτήσεις υπό μορφή αύξησης κεφαλαίου που πραγματοποίησε η Credit Lyonnais, και στη συνέχεια υπό μορφή τρέχουσας προκαταβολής και αυξήσεων κεφαλαίου μέσω διαγραφής απαιτήσεων εκ μέρους του μετόχου που διαδέχτηκε την Crédit Lyonnais, δηλαδή του CDR, μετά τη μεταβίβαση της Stardust στη δομή διαχωρισμού το 1995. Οι ενισχύσεις αυτές ανέρχονται, χωρίς αναγωγή στην παρούσα αξία, σε ονομαστικό συνολικό ποσό ύψους 496,2 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων. Η παρούσα αξία στις 31 Οκτωβρίου 1994 ήταν 450,4 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα.
- (115) Η μόνη δυνατή παρέκκλιση για τέτοιου είδους ενισχύσεις, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) δεν μπορεί να εφαρμοστεί καθότι δεν πρόκειται για ενισχύσεις στην αναδιάρθρωση αλλά για ενισχύσεις οι οποίες, στο πλαίσιο εντός του οποίου χορηγήθηκαν, αποσκοπούσαν στο να πλαισιώσουν και να καταστήσουν δυνατή την ταχεία ανάπτυξη μιας μη αποδοτικής επιχείρησης, προκαλώντας έτσι στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό μη συμβίβασιμες με το κοινό συμφέρον.
- (116) Εξάλλου, η Stardust ιδιωτικοποιήθηκε με διαδικασία που δεν πληρούσε τα απαιτούμενα κριτήρια αναφορικά με το άνοιγμα στον ανταγωνισμό, τη διαφάνεια και τη μη εισαγωγή διακρίσεων, και τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα εξάλειψης κάθε τεκμηρίου ενίσχυσης και προσδιορισμού μιας τιμής αγοράς. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο προσδιορισμός μιας τέτοιας τιμής μπορεί να περιλαμβάνει στοιχεία κινδύνων εκτός ισολογισμού, έτσι ώστε η καταγγελία εκ μέρους του ανταγωνιστή ο οποίος υπέβαλε στο CDR προσφορά τιμής ονομαστικής αξίας ανώτερης από εκείνη της προσφοράς του αγοραστή της Stardust να μην αποτελεί, αυτή καθαυτή, επαρκές αποδεικτικό στοιχείο που να τεκμηριώνει ότι, στο πλαίσιο αυτής της συναλλαγής, χορηγήθηκε ενίσχυση στον αγοραστή. Λόγω των προαναφερθέντων στοιχείων εκτός ισολογισμού και της αβεβαιότητας σχετικά με την πραγματική αγοραία αξία της επιχείρησης, η οποία θα μπορούσε να καθοριστεί με μια ανοικτή, διαφανή και μη εισάγουσα διακρίσεις διαδικασία, η Επιτροπή θεωρεί τελικά ότι δεν χορηγήθηκαν συμπληρωματικές ενισχύσεις στην επιχείρηση ή στον αγοραστή της, στο πλαίσιο αυτής της πράξης ιδιωτικοποίησης.
- (117) Λόγω του ασυμβίβαστου των εν λόγω ενισχύσεων, τα σχετικά ποσά θα πρέπει να ανακτηθούν από το κράτος, είτε άμεσα, είτε μέσω του CDR του οποίου οι ζημιές καλύπτονται από το κράτος, μέσω του μηχανισμού εγγύησης του συμμετοχικού δανείου εκ μέρους του Etablissement Public de Financement et de Restructuration (EPFR). Το ίδιο ισχύει και για τα 44,3 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, τα οποία αντιπροσωπεύουν ενισχύσεις χορηγηθείσες στη Stardust από την Crédit Lyonnais τον Οκτώβριο του 1994. Η Crédit Lyonnais είχε ήδη αποζημιωθεί κατά τη μεταβίβαση της Stardust στη δομή διαχωρισμού για τις προκληθείσες από την πράξη αυτή ζημιές και εναπόκειται επομένως στο κράτος, το οποίο αναλαμβάνει την τελική επιβάρυνση, να ανακτήσει τις χορηγηθείσες στη Stardust ενισχύσεις. Τυχόν ανάκτηση του ποσού αυτού ύψους 44,3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων από την Credit Lyonnais θα ήταν αντίθετη προς την υποχρέωση για περιορισμό, στο αυστηρά απαραίτητο επίπεδο, των ενισχύσεων προς την τράπεζα, στο πλαίσιο του σχεδίου αναδιάρθρωσής της. Δεδομένου ότι το εγκριθέν από την Επιτροπή σχέδιο του Μάιο του 1998 δεν προέβλεπε τέτοιου είδους συμπληρωματικούς πόρους προερχόμενους από επιχειρήσεις όπως η Stardust, στις οποίες η τράπεζα χορήγησε ενδεχομένως ενισχύσεις, η Crédit Lyonnais δεν μπορεί να επωφεληθεί από την ανάκτηση αυτή.

- (118) Η ανάλυση και η ανάκτηση των ενισχύσεων στη Stardust δεν επηρεάζουν το ποσό των ενισχύσεων προς την Credit Lyonnais, οι οποίες εγκρίθηκαν με τις αποφάσεις 95/547/EK και 98/490/EK: το ύψος των εν λόγω εγκεκριμένων ενισχύσεων παραμένει αμετάβλητο. Κάθε τυχόν αύξηση ή μείωση των πραγματικών ενισχύσεων προς την Credit Lyonnais λόγω των υπολογισθεισών ενισχύσεων προς τη Stardust και της ανάκτησής τους από το CDR δεν επηρεάζει το ποσό που ενέκρινε η Επιτροπή με την απόφασή της 98/490/EK για τις ενισχύσεις εκ μέρους του γαλλικού δημοσίου προς την Credit Lyonnais, στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνονται υπόψη, όπως εξηγείται στην εν λόγω απόφαση ⁽¹⁶⁾, τα στοιχεία αβεβαιότητας όσον αφορά το ποσό των ενισχύσεων προς την Credit Lyonnais: πράγματι, οι ενισχύσεις αυτές προς τη Stardust, οι οποίες είναι κατώτερες των 500 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (χωρίς αναγωγή στην παρούσα αξία), δεν μπορούν να μεταβάλουν το περιθώριο αβεβαιότητας και πρόνοιας (45 δισεκατομμύρια γαλλικά φράγκα) που λήφθηκε υπόψη από την Επιτροπή στην απόφασή της 98/490/EK. Εξάλλου, με βάση το σκεπτικό της ίδιας αυτής απόφασης, στο οποίο λαμβάνεται επίσης υπόψη η υποχρέωση να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της τράπεζας και να περιοριστούν οι ενισχύσεις στο απολύτως απαραίτητο ύψος, παραμένουν αμετάβλητες οι υποχρεώσεις του κράτους μέλους αναφορικά με τις απαιτούμενες αντισταθμίσεις υπό μορφή εκχωρήσεων περιουσιακών στοιχείων και αποχώρησης της τράπεζας από ορισμένους τομείς δραστηριότητας,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι αυξήσεις κεφαλαίου της Stardust Marine ύψους 44,3 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων που πραγματοποίησε η Altus Finance τον Οκτώβριο του 1994, ύψους 112 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων εκ μέρους του CDR τον Απρίλιο του 1995, η τρέχουσα προκαταβολή ύψους 127,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων εκ μέρους του CDR από τον Ιούλιο του 1995 έως τον Ιούνιο του 1996, οι αυξήσεις κεφαλαίου ύψους 250,5 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων τον Ιούνιο του 1996 και 89 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων τον Ιούνιο του 1997 εκ μέρους του CDR, αποτελούν μέτρα κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Τα μέτρα αυτά, συνολικής παρούσας αξίας 450,4 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων στις 31 Οκτωβρίου 1994, δεν μπορούν να κηρυχθούν συμβιβάσιμα με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης και με το άρθρο 61 παράγραφοι 2 και 3 της συμφωνίας ΕΟΧ.

Άρθρο 2

Η Γαλλία υποχρεούται να απαιτήσει από τη Stardust να επιστρέψει στο κράτος, ή στο CDR, το ποσό των 450,4 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων που αντιστοιχεί στο στοιχείο ενίσχυσης των υπό εξέταση μέτρων, σε παρούσα αξία στις 31 Οκτωβρίου 1994. Από την ημερομηνία αυτή, επί του εν λόγω ποσού υπολογίζονται τόκοι βάσει του επιτοκίου αναφοράς που καθορίζει η Επιτροπή για τον υπολογισμό του καθαρού ισοδυναμού επιχορήγησης των ενισχύσεων στη Γαλλία.

Άρθρο 3

Η Γαλλία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Γαλλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 8 Σεπτεμβρίου 1999.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

⁽¹⁶⁾ ΕΕ L 221 της 8.8.1998, σσ. 52-61.